

*Púť na počesť sviatku sv. Václava, kniežata Českého
od Vinianskeho jazera na vrch Senderov*

*Oslavy chrámového sviatku sv. kniežata Rastislava Veľkomoravského v Snine.
Chod okolo chrámu s čítaním Evanjelií*

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт
св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXVII/2021 ISSN 0139-9012

11/2021

Oslavy sviatku sv. Václava Českého v chráme sv. Nikolaja Divotvorcu v Kotelníkách pri Zastupiteľstve Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku v Moskve

Oslavy sviatku sv. Eudmily Českej v katedrálom chráme v Michalovciach. Liturgické pripomenutie si výročia 1100 rokov od jej mučeníckej smrti

Oslavy sviatku sv. Eudmily Českej v chráme sv. Nikolaja Divotvorcu v Kotelníkách pri Zastupiteľstve Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku v Moskve

Parastas pri hrobe o. Ignattija Čokinu pri príležitosti 45. výročia jeho zosnutia

NEPLAČ!

Drahi bratia a sestry! V 20. nedeľu po Päťdesiatnici nám Cirkev v Evanjeliovom čítaní približuje zázrak, ktorý vykonal Boží Syn Isus Christos. **Hospodin je milosrdný ku každému človeku.** Aj v tomto Evanjelii vidíme, ako sa Isus Christos zľutoval nad ženou, vdovou, ktorá ťažko znášala smrť svojho jednorodeného syna a išla ho pochovať. Rovnakou cestou kráčal Isus Christos s jeho učeníkmi a zástupmi ľudí. Zastavil sa pred pohrebným sprievodom. Plačúcej matke povedal len jedno slovo: „**Neplač!**“ (Lk 7, 13), v ktorom bola obsiahnutá nádej. Žena netušila, že pred ňou stojí Spasiteľ sveta a Vládca života a smrti. Táto žena mala obrovské šťastie, že Isus Christos kráčal práve touto cestou. Počula slová Spasiteľa, ako hovorí jej zosnulému synovi: „**Mládenec, hovorím ti, vstaň**“ (Lk 7,14) a videla, ako sa jej syn posadil a začal hovoriť. Táto vdova mala obrovskú radosť, lebo už vôbec nepredpokladala, že uvidí svojho syna živého a zdravého. Na túto tému Isus Christos v blahoslavenstvách hovorí nasledovne: „**Blahoslavení plačúci, lebo oni budú potešení**“ (Mt 5,4).

Zázrak vzkriesenia syna Naimskej vdovy patrí medzi evanjeliové zázraky, ktoré Isus Christos vykonal bez priameho volania vdovy, bez jej prosby. O tom svedčí Sväté Písmo: „**Keď ju Pán uzrel, prišlo mu jej ľúto**“ (Lk 7,13). Tento zázrak Christos vykonal, aby uhasil bolesť matkinho srdca a prejavil svoje milosrdenstvo. Všetko vykonal Spasiteľ v jednom okamihu vzkriesenia syna Naimskej vdovy. Christos aj dnes vidí útrapy každej matky a mnohokrát prejavuje svoje nekonečné milosrdenstvo. Najmä vtedy je Jeho milosrdenstvo citeľné, keď sa matka k Isusovi Christovi obracia vo svojich modlitbách za svoje deti a vyprosuje ako pre seba, tak aj pre nich Jeho požehnanie. Veľkú silu má modlitba matky za svoje deti, najmä vtedy, keď sa táto modlitba stane súčasťou jej každodenného života.

Spasiteľ Isus Christos svojím Zmŕtvychvstaním a Vznesením sa na nebo ukázal kresťanskému rodu cestu k večnému životu. Keď príde čas všeobecného vzkriesenia Boží Syn Isus Christos bude súdiť aj tých, čo konali dobro, aj tých, čo konali zlé skutky. My, kresťania, veríme vo večný život. Človek má nesmrteľnú dušu, preto žije večne. Život budúceho veku je Božím zámerom a Božou prozreteľnosťou smerom k človeku. Z tohto dôvodu **každá slza kresťana nad vlastnými hriechmi, každá modlitba je užitočná, pretože Boh vidí všetko a vie o nás všetko. Vidí každú námahu človeka. Boh miluje spravodlivých, ale aj hriešnikov.** Večný život, ktorý Hospodin ponúka aj hriešnikom, môžeme okúsiť už tu na zemi. Tento večný život vyžaduje naše slzy pokánia, naše modlitby, našu silu viery a našu lásku. Božie zaslúbenia sú nemenné a sú adresované každému z nás. Prosme Isusa Christa, aby sa zľutoval nad nami a nad našimi deťmi rovnako, ako sa

zľutoval nad Naimskou vdovou. Jedine Spasiteľ nás môže potešiť, utešiť, pochopiť, posilniť, povzbudiť a dať pokoj každej utrápenej duši. **Ako v minulosti, aj dnes všetci potrebujeme Christovu pomoc do každodenného života.** Je dôležité žiť s Christom, držať sa Jeho učenia, byť s Ním zjednotený cez Eucharistiu v jeho svätej Cirkvi.

Christos nám ponúka svätú tajinu pokánia. Pokánie je zmŕtvychvstaním človeka, jeho obnou. Hriech privádza človeka k smrti, ale človek má nádej a verí, že Christos ho cez pokánie prinavráti na správnu cestu. Aj z tohto dôvodu posilnime naše pokánie skutkami lásky a milosrdenstva, aby Christovo Zmŕtvychvstanie, ktoré nám dáva, bolo pre nás pravým a večným Zmŕtvychvstaním. Amin.

Archimandrita Serafim (Melnyk)

Svet a život vo svete

Obťažný hriechmi človek sa pohodlne priliepa k zemným pôžitkom, zabúdajúc, že jeho ozajstné potešenie, jeho ozajstný život je večný Boh a nie príjemné podráždenie tela. **(Sv. Ján Kronštadský)**

Cez búrku osočovania a klebety (ktorú takmer vždy zlý svet pozdvihuje na svojich nemiláčikov) treba behať tak spokojne, ako spokojne Slnko a Mesiac vykonávajú svoj chod na nebi, aj keď psy štekajú na nich zo zeme. **(Prot. I. Tolmačov)**

Keď človek stratí priazeň k svetu, svet stratí vplyv na človeka. **(Sv. Ignatij Brjančaninov)**

Nikto sa nemôže priblížiť k Bohu, ak sa nevzdiali od sveta. **(Sv. Izák Sýrsky)**

Vzdialiť sa od sveta neznamená to, čo utekať od rodiny alebo od spoločnosti, ale zanechať mravy, obyčaje, pravidlá, návyky, požiadavky v plnosti odporujúce duchu Christovmu, prijatému a zrejúcemu v nás. **(Sv. Teofan Zatvorník)**

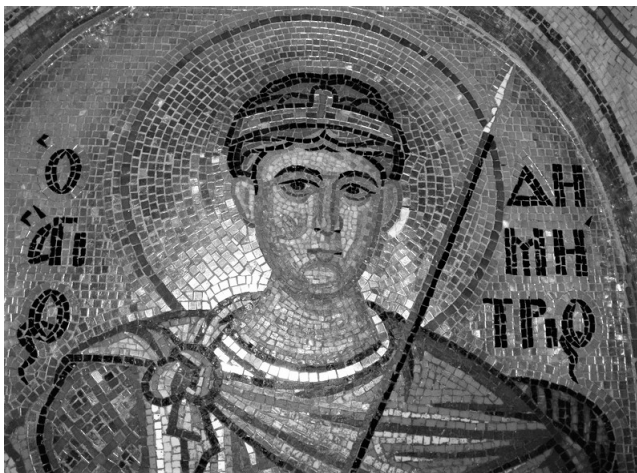

Svätý veľkomučeník Dimitrij Solúnsky

Naša svätá Pravoslávna cirkev mala vždy v úcte svojich svätých, ktorí svojim životom dôstojne a príkladne svedčili o Bohu. Dôležitosť ich uctievania spočíva v snahe priblíženia sa k nim. Sú pre nás vzormi. Tak ako v dnešnej dobe medzi svetské vzory patria rôzni športovci, speváci či herci, v duchovnom ponímaní sú to svätí, ktorí mali rôzne cesty života, no dôležité je to, že aj pod hrozbou smrti stále ostali vernými Trojjedinému Bohu.

Svätý mučeník Dimitrij Solúnsky, ktorého modlitebne spomína naša Cirkev, je stelesnením odvahy a lásky k Bohu. **Strach človeka ovplyvňuje v každodennom rozhodovaní.** Istý typ strachu nás svojim spôsobom ochraňuje, na princípe pudu sebazáchovy. No strach môžeme definovať aj ako nedôveru voči Bohu. Popremýšľajme nad tým, koľko dobra sme mohli vykonať, ale kvôli strachu sme to vzdali. Veď aj podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi je o strachu, ktorý ovládol tých, ktorí ranenému človeku na ceste nechceli pomôcť. **Strach nás ovplyvňuje pri pomoci blížnemu a z toho vyplýva, že je veľkou prekážkou na ceste k spásu.**

V prípade svätého Dimitrija Solúnskeho strach ostáva niekde skrytý a potlačený Božou milosťou. Z jeho života sa dozvedáme, že sa narodil v gréckom meste Solún, v dnešných Tesalonikách. Rodičia ho vychovávali v duchu Christovho Evanjelia. Po smrti svojho otca ho cisár po skúške spôsobilosti vymenoval za vojenského správcu mesta Solún. Pritom, ako mu vládca odovzdával inštrukcie k vykonávaniu jeho funkcie, mu jasne oznámil priority jeho pôsobenia, medzi ktorými dominovala snaha o zničenie kresťanstva a likvidácia samotných kresťanov. Naš svätý Dimitrij, keď si toto nariadenie vypočul, nenalákal sa a využil svoje nové vysoké spoločenské postavenie na obhajobu a šírenie viery v pravého Boha.

Vďaka svojim schopnostiam a možnostiam priviedol mnoho nových členov do Christovej Cirkvi. Jeho láska k Bohu zvíťazila nad svetskými pomínelnými vecami, ktoré boli ľahko dostupné vzhľadom k jeho postaveniu.

Cisár Maximilián sa, samozrejme, o tom všetkom dozvedel a cestou z vojenskej výpravy sa zastavil v Solúne. Svätý Dimitrij bol zatknutý a v podzemnom väzení prebodnutý na rozkaz cisára kopijami. V momente, keď vojaci napriahli zbrane, zdvihol pravú ruku, aby mu prebodli bok. Chcel sa spôsobom smrti podobať nášmu Spasiteľovi.

Náš veľký mučeník si určite uvedomoval, že to pred cisárom nijako neutají, a že za jeho počínanie ho nemilosrdne a kruto potrestá. No o to viac nás ohromuje odvaha tohto svätca. Nielenže zahodil svoj vznešený pôvod, oceňované schopnosti a vysoké spoločenské postavenie, ale aj svoj život položil Christovi k nohám ako obetný dar.

Sv. Dimitrij ostal aj po svojej mučeníckej smrti veľkým ochrancom kresťanov a mesta

Solún. Raz sa zjavil so zástupom vojska a takýmto spôsobom odhnal nepriateľov. Takisto zachránil Solúnčanov od hladu a smrti, keď sa plavil na lodke, obchádzal ostrovy a mnohých obchodníkov posielal s pšenicom do Solúna. Dnešné Tesaloniki majú mnoho chrámov, ale patrónom tohto mesta je svätý veľkomučeník Dimitrij. Deň jeho spomienky je aj dňom štátneho sviatku.

Pre nás je tento veľký Boží muž, svätý Dimitrij, príkladom v každom smere. Ak budeme aj my budovať svoj život na pevnej viere a oddanosti Christovej Cirkvi, čaká nás veľká odmena v Kráľovstve nebeskom. Keď sa raz spýtali Sv. Serafíma Sarovského, aká je blaženosť duše po smrti, odpovedal: **„Ak by ste to len na okamih zažili, súhlasili by ste stráviť zvyšok svojho pozemského života v nejakej jame, kde by červy požierali vaše telá, len aby ste túto blaženosť získali.“** Rovnako aj sv. Dimitrij vedel, aká blaženosť čaká tých, ktorí plnia vôľu Otca nebeského. **„Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, a čo ani do ľudského srdca nevstúpilo, to pripravil Boh tým, čo Ho milujú“** (1 Kor 2, 9).

Jerej Viktor Čabiňak

Pokora a získavanie cností

Pokornej duši odкрýva Hospodin svoje tajomstvá. **(Sv. Siluán Atoský)**

Ak ťa hanobia, mlč, pokiaľ neprestanú. **(Abba Izaiáš)**

U koho je poslušnosť, ten je so všetkými spojený láskou. **(Sv. Efrém Sýrsky)**

Kto uteká pred utrpením, ten uteká pred spasením. Spasenie nie iba v tom spočíva, aby sme nekonali zlo, ale aj v tom, aby sme sami statočne trpeli. **(Sv. Ján Zlatoústý)**

Slovo k 21. nedeli po Päťdesiatnici - Podobenstvo o rozsieváčovi

Keď pozorne počúvame slová podobenstva o rozsieváčovi, uvedomíme si, že je pomerne krátke, ale že sú v ňom zachytené v podstate štyri malé príbehy. Tie sú medzi sebou spojené. Spája ich osoba rozsievачa a podobný spôsob zostavenia. Prvé tri príbehy sú zostavené nasledovne: najprv sa v nich oznámi miesto, kde dopadlo zrno, potom nasleduje ohlásenie negatívneho pôsobenia, vystúpi akoby protihrač a v tretej časti sa opisuje, akým spôsobom bolo zrno zničené. Najprv sa teda dozvedáme, kde prvé semeno spadlo - na kraj cesty (Lk 8, 5); druhé - na skalú (Lk 8, 6) a tretie - do trnia (Lk 8, 7). Potom nastupuje akoby protihrač, ktorý negatívne pôsobí na semenko: najprv sú to ľudia a vtáci (Lk 8, 5), v druhom prípade - nedostatok vlhky (Lk 8,6) a v treťom - trnie (Lk 8,7). V tretej časti je opísané zničenie semena: prvé je vyzobané vtákmi a pošliapané chodcami, druhé uschnuté a tretie udusené rastúcim trnám. Nepriaznivý výsledok je opísaný trojitým spôsobom. Pri opise sa postupne zvyšuje dramatickosť situácie. V prvom prípade nemali semienka v podstate žiadnu šancu vyklíčiť, v druhom prípade síce vyklíčili, ale následne sú zničené a v treťom prípade vyklíčia a rastú, ale nemajú dostatok sily, aby priniesli úrodu.

Aby sme mohli správnejšie porozumieť podobenstvo, je potrebné uvedomiť si, že v časoch Isusa Christa sa vo Svätej zemi sejba nerobila až potom, keď bola pôda pripravená, ale robila sa predtým! Roľník nezačal najprv orať, kypriť, trhať kríky, zberať kamene, ale najprv rozosial semená a až potom prechádzal po poli pluhom. Najprv sa sialo a až potom sa zrná zaorávali orbou do zeme.

Teraz chápeme, prečo je možné, že časť rozosievaných zrníek obilia mohla padnúť na skalnatú pôdu, medzi trnie a inú burinu, alebo aj na chodníky, ktoré sa vytvorili, keď ľudia chodili po poli v čase žatvy alebo keď na poli nebolo nič zasiate. Štvrtý malý príbeh je opísaný na konci podobenstva. Sú to zrnká, ktoré padli na pôdu, ktorá je „dobrá“. Teraz už na semená nepôsobí nič negatívne, namiesto toho sme hneď oboznámení s výsledkom, ktorý je úspešný a je u ostatných dvoch synoptikov (sv. evanjelista Matúš a sv. evanjelista Marek) rozčlenený na tri stupne.

Trojité úspešné výsledok zdôrazňuje, aké plodné sú rozosiate zrnká, aké kvalitné je to osivo, keď padne na dobrú pôdu. Úspešný výsledok pri žatve nie je opísaný prehnane. Predpokladá možnosť rozvetvenia, z jedného zrnka totiž môžu vyrásť aj bočné stebľa tak, že na jednom koreni môžu vyrásť aj viaceré klasy (ako sa učia aj

dnešní poľnohospodári). Keď sa uvádza postupne 30-násobná, 60-násobná a 100-násobná úroda, vyjadruje to viaceré možnosti, že totiž niektoré zrnko sa nerozvetví a tak vo svojom klase prinesie len 30 nových zrníek, iné sa rozvetví na dve steblá a dva klasy a prinesie 60 zrníek a môže byť aj také, ktoré sa rozrastie až do troch stebiel a klasov a zaokrúhlene prinesie takmer 100-násobok. Za osivo sa vyberalo vždy len to najlepšie zrno, pretože od neho závisela úroda. Úspech úrody teda následne závisel už len od kvality pôdy a dostatku vlhky.

Rovnako je to aj so šírením Božieho kráľovstva, so šírením slov Christovho evanjelia, ako to neskoršie vysvetľuje Isus Christos svojim učeníkom. **Christovo Evanjelium je totiž tým najkvalitnejším osivom Slova života. Jeho úroda dobrého pozhnaného kresťanského života závisí len a len od srdca a duše prijímateľa.** A aj keď sa zdá, že podobne ako v podobnosti väčšia časť „osiva“ padne do neúrodnej pôdy ľudí „zanepřádznených“ bežnými starosťami a užívaním pominuteľných slasť pozemského života, predsa len sa nájde aj dnes stále dosť ľudí ochotných počúvať a aj rozumieť Božiemu slovu. Títo prinášajú hojnú úrodu v svojom okolí, v svojej rodine, medzi svojimi blízkymi, medzi priateľmi, uprostred kresťanského spoločenstva aj uprostred prostredia dnešnej konzumnej spoločnosti.

Siatie Božieho slova teda má stále význam. Zasievajme teda neúnavne slová Bože pravdy v našom okolí a polievajme ich neustále živou vodou svätých Christovych Tajín a hojných osobných modlitieb i modlitieb spoločenstva. Boh naozaj dá, že sa aj dočkáme hojnej úrody v našich rodinách a v našom cirkevnom spoločenstve. V kázňach našich kňazov Hospodin rozsievá aj dnes semeno Svojho slova a túži, aby zasiahlo srdce každého jedného z nás, každého pravoslávneho kresťana. Ako to slovo počúvame? Diabol by bol veľmi rád, keby sme rezignovali a nesnažili sa premeniť pôdu nášho srdca na tú čo najúrodnejšiu, v ktorej semeno nielen vyklíči, ale prinesie úrodu dobrých skutkov.

S odhodlaním, dôverou a radosťou vykročíme vždy do nového dňa, kde nás čaká množstvo stretnutí, veľa situácií, kde budeme môcť dokázať, že sme naozaj takou úrodnou pôdou, akou nás chce mať Christos. Vykročíme teda nie so strachom, ale s odvahou rásť a prinášať úrodu plodného kresťanského života, ktorá presvedčí všetkých v našom okolí, že sme naozaj úprimne, z celej svojej bytosti uverili Rozsievateľovi Isusovi Christovi naplno. **Podakujme Bohu, že má ešte s nami trpezlivosť a seje Svoje slovo do našich srdc aj dnes. Prosme Ho, aby nám pomohol neustále a vytrvalo zúrodňovať pôdu nášho srdca tak, aby sme priniesli hojnú úrodu, ktorá sa bude páčiť Pánovi nášho života.**

-SHB-

Slovo na sviatok svätého archanjela Michala

Sväté Písmo, tak Starý, ako aj Nový Zákon, nám svedčia o existencii duchovných bytostí. „**Na počiatku Boh stvoril nebo a zem**“ - týmito slovami sa začína Biblia. V diele sv. Vasiľa Velkého „Šestodnev“, kde podáva výklad prvej kapitole Prvej knihy Mojžišovej, hovorí o stvorení neba nielen ako o nekonečnom oceáne nebeských telies, ale hlavne o stvorení sveta beztelesných bytostí - anjelov. Tento fakt máme možnosť čítať aj v Symbole viery, kde vyznávame: „**Verím v jedného Boha, Otca Vševládcu, Stvoriteľa neba i zeme, všetkého viditeľného a neviditeľného.**“ Najprv Boh stvoril svet neviditeľný, anjelský, nehmotný, a až tak svet viditeľný a hmotný. Preto sú aj anjeli nehmotní. Naše zobrazovanie na ikonách je symbolické, pretože anjel je duch a teda fyzickému zraku neviditeľný. Ikona anjelov nám pripomína neustálu účasť na slávení Boha spolu s nami. Krídla, s ktorými sú zobrazovaní, symbolizujú ich vzlet k výšinám duchovného života s Bohom.

Najprv bolo stvorených 9 radov anjelských. Sv. Dionýz Areopagita, učeník apoštola Pavla, ktorý bol vzatý do tretieho neba, opísal týchto 9 hodností v knihe „O nebeskej hierarchii“. Tieto hodnosti sú nasledujúce: „**Šestokrídli serafíni, mnohookí cherubíni, sily, mocnosti, kniežatstva, panstvá, tróny, archanjeli a anjeli**“.

Sv. Michal, v cirkevno-slovančine „archistratih“, znamená vojvodca, prvý veliteľ, strážny nebeských síl. On je vojvodca celého anjelského vojska. Keď satan Lucifer odpadol

od Boha a zvrhol so sebou do priepasti jednu časť anjelov, vtedy Michal povstal a zvolal pred dobrými Božími anjelmi: „Vonmem! Stanem dobrí, stanem so strachom!“ (Stojme dobre, stojme s bážňou). A všetky nebeské vojská verných anjelov hromovo zaspievali: **„Svjat, svjat, svjat Hospod' Savaoft, ispolň nebo i zemľa slávy Tvojeja!“** (Svätý, svätý, svätý Hospodin Mocnosti, naplnené je nebo a zem Tvojou slávou!). Medzi anjelmi panuje dokonalá jednomyseľnosť, láska a okrem iného aj úplná poslušnosť voči Bohu a Jeho svätej vôli.

Cirkev neustále prosí anjelov o ich pomoc a spolu s nami sú aj účastní na sv. Liturgii. V živote sv. Sergeja Radonežského sa dozvedáme, že mal po svojom boku vždy jedného anjela. Jeho spoluslúžiaci sa divili, kto je tá neznáma osoba v oltári. Sám sv. Sergej odpovedal, že je to anjel, ktorého mu Boh posla: **„Vždy keď pride, slúži spolu so mnou.“** Tým len chceme zdôrazniť, s akou vážnosťou má veriaci, no obzvlášť kňaz pristupovať k sv. Liturgii. Archimandrita Emiliános zo Sv. Hory Athos hovorí o sv. Liturgii ako o mieste, kde sme schopní preklenúť tú obrovskú priepasť, ktorá nás delí od nebeského, čiže anjelského sveta: **„Preto keď vchádzame do chrámu, pretíname vzdialenosť medzi zemou a nebom, prenikáme medzi hviezdne telesá, ponechávame anjelov pod sebou a vystupujeme až tam, kde prebýva Svätá Trojica.“**

Aj keď my ľudia bývame často pri sv. Liturgii nepozorní, anjeli Boží stoja úctivo a dopomáhajú nám v modlitebnom spojení s Bohom. Aj v modlitbe vchodu na Liturgii sa hovorí o tom, že vchod neuskutočňujeme len my sami, ale aj anjeli, ktorých k tomuto účelu posla Boh. **„Vládca, Hospodin, Bože náš, ktorý si ustanovil na nebesiach rady a voje anjelov a archanjelov pre službu svojej slávy, s naším vchodom spoj i chod svätých anjelov, ktorí by spolu s nami slúžili Tebe a spolu (s nami) oslavovali Tvoju dobrotivosť...“**

Anjeli, ako už bolo spomenuté, žijú vo svete neviditeľnom, duchovnom a obklopujú Boží trón. No taktiež sa prejavujú v našom svete viditeľnom a sprostredkujú nám Božiu vôľu. Sv. Dionýz Areopagita hovorí o postupnosti zjavovania sa Božej vôle skrze hodnosti anjelov.

Podľa Svätého Písma, keď padol človek, tak Boh pred bránou raja postavil cherubíny s ohnivými mečmi, aby strážili cestu k stromu života. Podobne aj prorok Mojžiš, ktorý prijal od Boha 10 Božích prikázaní, dostal aj pokyn zhotoviť Archu zmluvy, na ktorej mali byť zobrazení cherubíni. Takisto aj Abrahámovu ruku držal anjel vo chvíli, keď chcel obetovať svojho syna Izáka. Rovnako aj v Novom Zákone archanjel Gabriel zvestoval Bohorodičke, že sa stane Matkou Božieho Syna.

Tieto príklady a tiež iné miesta zo Svätého Písma sú dôkazom toho, že Boh človeka nenecháva v tomto svete samého. Dokonca **každý kresťan pri krste od Boha dostáva anjela ochrancu, ktorý je mu stále nápomocný a neprestajne sa snaží ochraňovať jeho telo aj dušu od nástrah** tej zlej a padlej skupiny temných anjelov, ktorých vodcom a zvodcom je diabol. Preto sa modlíme k svojmu anjelovi, taktiež k archanjelovi Michalovi a ostatným netelesným bytostiam neba, aby za nás prosili Boha o záchranu našich duší.

Jerej Viktor Čabiňak

Slovo k 22. nedeli po Päťdesiatnici - Podobenstvo o boháčovi a Lazárovi

Možno sa sami seba pýtame: „**Čo nám chce povedať Isus Christos dnešným podobenstvom o boháčovi a Lazárovi?**“ Zaujíma nás tiež dôvod, prečo sa boháč dostal do pekla! Vo Svätom Písme sa nedočítame o ňom, že by hriešne žil, kradol, lúpil, zabil niekoho, rúhal sa Bohu, či priamo niekomu ubližoval. Ved' nosiť pekné šaty a dobre sa najesť, ešte nemusí byť hriechom. Jeho hriech spočíval v tom, že si nikoho okrem seba „nevšímal“. Bolo mu jedno, ba možno ani vôbec nevedel, že nejaký chorý žobrák leží pri jeho dverách, nemá čo jesť, oblieka sa len do deravých roztrhaných šiat a nemá mu kto ošetriť vtedy. Je možné, aby ľudská nevšímanosť bola takým hriechom, že môže uvrhnúť dušu do pekla? Áno, určite áno! Spomeňme si na Evanjelium čítané na mäso pôstnu nedeľu o tom, ako to bude na strašnom súde. **Podľa čoho budeme rozdelení na baránky a kozlov?!** Hospodin Isus Christos nám jasne hovorí v tomto Evanjeliu, za akých podmienok jedných pozve do večného života a druhých pošle do večného zatratenia. Isus Christos hovorí: **“Bol som hladný a dali ste mi jesť, bol som smädný a dali ste mi piť, bol som medzi vami cudzinec a prijali ste ma, bol som nahý a zaodeli ste ma, bol som chorý a navštívili ste ma, bol som vo väzení a prišli ste ku mne“.** A budú sa títo pýtať, kedy takto poslúžili Isusovi Christovi. On im odpovie: **„Čokoľvek ste urobili jednému z mojich najmenších, Mne ste to urobili.“** Teda nie tak, že len vierou budeme spasení, pretože ako hovorí sv. apoštol a evanjelista Ján vo svojom liste: **„Viera bez skutkov je mŕtva.“**

Naša viera sa musí nutne prejaviť v skutkoch činnejšej lásky voči našim blízkym, voči všetkým ľuďom okolo nás, či už sú nám sympatickí, alebo nie. Práve za nedostatok týchto skutkov, za dobro, ktoré sme neurobili, budeme odsúdení do večného ohňa. My v pravoslávnej Cirkvi sa máme svedčať nielen z hriechov, ktorých sme sa dopustili myšlienkami, slovami a skutkami, ale aj zanedbávaním dorého. Teda z toho, čo sme mali či mohli dobre urobiť, ale neurobili sme to. Kresťan si má všímať svoje okolie a aj potreby svojich blízkych. Kto je však ale skutočne chudobný človek? Chudobný nie je ten, kto svoje peniaze prepíše a prefajčí, či prehrá na automatoch a potom sa postaví do brány chrámu a žobre, že nemá na chlieb či rožky pre deti. Často vidíme, že si nešiel kúpiť ani rožok, ale skôr pivo a podobne. Kto má

na cigarety, alkohol a hracie automaty (v deň, kedy dostal nemalé sociálne dávky), určite nie je chudobný. Chudobný je ten človek, ktorý sa napriek svojmu poctivému životu dostane do biedy. Napríklad, chudobní sú často tí kresťania, ktorí majú veľa detí, alebo momentálne si nemôžu nájsť prácu.

Isus Christos hovorí v tomto podobenstve ešte o inom druhu nevsímavosti, ktorá vedie do zatratenia. Keď boháč prosí za svojich žijúcich bratov, aby Lazár mohol ísť k ním a upozorniť ich na to, čo im hrozí za ich pomýlený životný štýl, dostáva od Abraháma takúto odpoveď: „**Majú Mojžiša a prorokov, nech ich počúvajú.**“ Ale on vrazil: „**Nie, otec Abrahám. Ak príde k nim niekto z mŕtvych, budú robiť pokánie.**“ Odpovedal mu: „**Ak nepočúvajú Mojžiša a prorokov, neuveria, ani keby niekto z mŕtvych vstal.**“ Táto druhá ťažko hriešna nevsímavosť spočíva v tom, že si človek nevsíma Božie slovo. Boh nám skrze Mojžiša, prorokov a predovšetkým skrze svojho milovaného Syna Isusa Christa zjavuje Svoju vôľu, ako máme žiť, aby sme mohli prísť k spásu. Ak však niekto za celý svoj život nevezme do rúk Sväté Písmo a nechce si ho prečítať, potom sa nikdy nedozvie, ako sa má zachrániť, ako prísť do neba.

Dané podobenstvo nás poučuje aj o tom, že hneď po smrti sa rieši posmrtný život človeka. Podľa tohto podobenstva, hneď po smrti nastáva osobný súd, na konci vekov súd definitívny, konečný. Ešte jedno poučenie by sme si mohli z tohto podobenstva vybrať. Svet, v ktorom žijeme, je len našim prechodným pobytom. Preto by sme si tu nemali hromadiť bohatstvá, akoby sme tu mali žiť večne. Ak máš v niečom prebytok, pomôž tomu, kto má nedostatok. Dnešné podobenstvo nás poučuje tiež o tom, že máme len jeden pozemský život, za ktorý sme pred Bohom zodpovední. Máme v sebe premáhať hriešne sklony a robiť dobro, tam kde vidíme, že je to potrebné.

Prosme Pána Boha o to, aby sme videli, kto skutočne potrebuje našu pomoc. Čítajme Božie slovo tak, aby nás inšpirovalo v našom každodennom kresťanskom živote. **Budme schopní počúvať „Mojžiša a prorokov“, ktorých teraz máme v našom živote, teda slová kázni našich biskupov a našich kňazov.** Berme si z nich ponaučenia do každodenného života. Nečakajme totiž, že niekto z našich mŕtvych nás príde varovať pred následkami našich hriešnych životov, aby sme začali žiť vzorným kresťanským životom. **Máme Sväté Písmo, máme pravoslávne časopisy, máme bohatú náboženskú literatúru v našich knižniciach na cirkevných obciach, máme kázne našich duchovných, preto sa nemôžeme vyhovárať, že nás nikto nepočul.** Ak nás nepresvedčia poučné slová Svätého Písma, duchovnej literatúry a kázne, nepresvedčí nás nikto. **Postavme sa zodpovedne k nášmu pozemskému životu tak, ako blažený Lazár v dnešnom Evanjelii, aby sme si ním zaslúžili blažený a večný život.**

-SHB-

23. nedeľa po Päťdesiatnici – Uzdravenie posadnutého zlými duchmi

Drahí bratia a sestry!

23. nedeľa po Päťdesiatnici nám hovorí o tom, ako Isus Christos prichádza do krajiny Gerazénskej, kde stretáva muža, ktorého mučia a trýznia démoni. Náš Spasiteľ vyliečil veľa ľudí, kriesil z mŕtvych, a takisto aj vyháňal nečistých duchov. No teraz sa deje niečo zvláštne. Keď ich Isus vyháňa, začína s nimi komunikovať. A to nie je všetko. Dokonca im aj povoľuje vojsť do stáda sviň. Prečo je tomu tak? Treba si uvedomiť, že Mesiáš Isus Christos nikdy nič neurobil zbytočne a všetko má spasiteľný charakter. A tak to je aj v tomto prípade. Tu máme živý príklad toho, čoho je schopný nečistý duch. Bezhlavo sa snaží zahubiť všetko stvorenstvo. Keď vojdú do zvieratá, ktoré nemá vôľu, tak vtedy sa ukáže ich skutočná tvár.

Je zaujímavé a až nepochopiteľné, že potom, ako si vyprosili u Hospodina svoje miesto u tých zvierat, hneď spoločne s nimi hynú. Pre démonov je prirodzené privádzať bolesť, strach a smrť. Môžeme ich prirovnať k zákernej chorobe, nádoru, ktorý neničí iba svojho hostiteľa, ale v konečnom dôsledku aj sám seba.

V tej chvíli prichádzajú pohania Gerazénčania. Na základe toho, že chovali tento druh zvierat, nemohli byť Izraeliti. Podľa Mojžišovho zákona boli tieto zvieratá nečisté. No a aká bola reakcia ľudí na tento skutok nášho Spasiteľa? Vyhnali Ho. Robili to zo strachu z materiálnych škôd. Boli zaslepení a skrze to pominuté nedokázali vidieť „sudcu všetkých Isusa Christa“.

Je smutné vidieť ľudí, ktorí dávajú prednosť pozemskému pred nebeským, majetku pred Božou prítomnosťou. Všimnime si, ako nám Christos dáva jasne najavo, že čo je najdôležitejšie. Na prvom mieste, a aj celé Christovo pôsobenie na tejto Zemi je kvôli tomu, aby nám ľuďom daroval život. Ľudský život v akomkoľvek stupni vývoja je Bohom kladený na prvé miesto, a to

dosvedčuje aj dnešné Evanjelium. Ani majetky, ani zvieratá, ale človek je povolaný pre večnosť. **Dnes máme možnosť vidieť, že o zvieratá je niekedy lepšie postarané ako o niektoré chudobné deti.** Je to katastrofa tejto doby. My kresťania sme tu na to, aby sme svedčili o pravde. O tom, čo nám káže Sväté Písmo. O tom, že „**Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v Neho verí, ale mal večný život**“ (Jn 3, 16).

Celý náš život je cesta, na ktorej sa rozhodujeme, či chceme prežiť večnosť s Bohom, ktorý nás takto miluje, alebo s démonmi, ktorí nás nenávidia a snažia sa všetko priviesť do záhuby. Je len na nás, akou cestou pôjdeme a pre koho sa rozhodneme.

Amiň. Christos posreďi nás!

Jerej Viktor Čabiňak

SVÄTÝ APOŠTOLOM ROVNÝ SÁVA OCHRIDSKÝ (9.-10. st.)

(Jeho pamiatka sa oslavuje v počte sv. Sedmopočetníkov 27. júla / 9. augusta).

Svätý Sáva žil na prelome IX. a X. storočia. Pôvodom Slovan, bol jedným z najbližších učeníkov svätých apoštolom rovných Cyrila a Metoda, ako aj pokračovateľom ich diela. Misijne pôsobil spoločne s ďalšími učeníkmi - svätým Gorazdom, Klimentom, Naumom a Angelárom. Všetkých spomenutých považujú slovanské národy za tzv. Sedmopočetníkov – sedem svätcov, známych tým, že vytvorili pre slovanské národy abecedu a preložili do slovančiny knihy Svätého Písma potrebné pre výkon bohoslužieb. V tom čase Veľká Morava zahŕňala časť územia dnešného Maďarska, Slovenska, Česka, ale tiež Poľska a Ukrajiny. Pre potreby misie na Morave bolo počas jej trvania vysvätených vyše 200 kňazov a diakonov. Spomedzi tohto zástupu učeníkov bol Sáva jedným z piatich najnadanejších a najvzdelanejších, preto aj prijal svätenia už v roku 868, počas prvej cesty do Ríma.

V živote svätého Klimenta Ochridského je svätý Sáva spomínaný ako jeden z „vyvolencov a velikánov“. Dosiahol stupeň kňaza – presbytera. Spoločne s ostatnými bol Sáva uväznený, po krutých mučeníach a prepustení bol z Moravy vyhnaný. S istotou však nemožno povedať, kde si svätý Sáva našiel svoje útočisko. Neistým zostáva spoločné putovanie všetkých učeníkov na územie Prvého bulharského kráľovstva, kde mali byť ich pričinením založené významné duchovné školy.

Každopádne, keď ide o možné účinkovanie u južných Slovanov, treba zdôrazniť, že svätý Sáva zvykne mať prímeno Ochridský a najčastejšie býva spájaný so

svätým Gorazdom, s ktorým mali spoločne misijne pôsobiť v juhozápadnom Bulharsku, kde vraj samotný Sáva ohlasoval Evanjelium až do svojej vysokej staroby. Do dnešnej doby sa písomne nezachovalo žiadne dielo, ktoré by mu mohlo byť pripísané, no napriek tomu zvykne byť nazývaný „bulharským učencom“, čo aj zodpovedá etymologickému významu jeho mena, ktoré v starej hebrejčine znamená nielen „starec, starček“, ale aj „mudrc“. Jestvujú však domnienky, že podobne Gorazdovi, ktorý ako Moravan vôbec nemusel byť vyhnaný, aj Sáva si mohol nájsť útočisko v blízkosti hraníc Veľkej Moravy, napr. na území východného Slovenska, Horného Potisia, či Podkarpatskej Rusi, kde mohol pokračovať v šírení kresťanskej viery a v budovaní akýchsi „pevností“ Pravoslávia, ktorými vždy boli okrem literárnych škôl aj monastiere. Tak niektorí cirkevní historici spájajú s možným pôsobením vyhnaných cyrilo-metodských žiakov aj počiatky najstarších monastierov na Podkarpatskej Rusi – Hruševského a Uhoľského. Sáva zosnul niekedy koncom 9., začiatkom 10. storočia.

Spracoval: **Jerej Mgr. Peter Dobrik**

MEDZI NEBOM A ZEMOU (IV.)

Keď hovoríme, že naša Cirkev a sv. Liturgia má tajomný charakter, nemáme na mysli niečo, čo je magické, nadpozemské, ale že Božia blahodať v čase svätého Prijímania preobrazuje samotného kresťana, ktorý sa na tejto Tajine zúčastňuje. Táto sv. Tajina ho „zbožštuje“ a oslobodzuje od jeho vášní a slabostí. Preto je dôležité, aby kresťan stál na sv. Liturgii pozorne, s čistou myslou, aby v sebe čo najdlhšie udržal Božie meno. Boží Syn zostúpil z nebies a stal sa rovný nám ľuďom, okrem hriechu. Volá nás k sv. Tajinám, ako sú krst, myropomazanie, pokánie či Eucharistia, aby nás učinil podobným Jemu, ako hovorí apoštol Pavol: „**podobným obrazu svojho Syna**“ (Rim 8, 29).

Sv. Liturgia je najvhodnejší spôsob na duchovné znovuzrodenie, premenenie duše, tela a tiež všetkých našich zmyslov. Keď vychádzame z chrámu, máme sa stať inými, zmeniť sa, doslova preobraziť svoje vnútro smerom k Bohu. Sila bohoslužby sa nachádza v jej Tajinnom charaktere. Každý jeden z nás by mal prežívať podstatu bohoslužby, pretože jej cieľom je premeniť našu ľudskú prirodzenosť. Na sv. Liturgii by sme nemali byť iba nestrannými pozorovateľmi, pretože všetko, čo sa deje na sv. Liturgii, sa nás bytostne dotýka.

Poznáme **sv. čašu**, z ktorej prijímame Telo a Krv Isusa Christa. Do posvätenia symbolizuje nádobu utrpenia, v ktorej boli umiestnené ocot a žlč. Keď bol Isus Christos ukrižovaný, krátko pred smrťou zvolal: „**Som Smädný**“, vojaci namočili hubku a dali mu piť. Túto udalosť Evanjelium podľa sv. apoštola a evanjelistu Jána popisuje nasledovne: „**Potom Isus vo vedomí, že je už všetko dokonané, povedal, aby sa naplnilo Písmo: „Žíznilim.” Bola tam nádoba plná octu. Nastokli teda špongiu nasiaknutú octom na yzopovú palicu a podali mu ju k ústam. Keď Isus**

okúsil ocot, povedal: „Je dokonané!“ Naklonil hlavu a odovzdal ducha“ (Jn 19, 28 – 31). Aj z tohto dôvodu sa na prestole vedľa čaši nachádza hubka, s ktorou sa na konci sv. Liturgie zosypávajú čiastočky (spomínaných ľudí živých alebo zosnulých) do čaši. Po posvätení svätých darov čaša symbolizuje presne tú istú čašu, ktorú použil Isus Christos na Tajomnej večeri, aby ustanovil Tajomstvo sv. Eucharistie.

Sv. diskos je okrúhly, pretože symbolizuje Nebo, v ktorom prebýva Boh a Stvoriteľ neba. Často sa na diskose vyobrazuje Presväta Bohorodička, z ktorej sa narodil Isus Christos.

Diskos tiež symbolizuje Cirkev. V strede je umiestnený z prosfory vyrezaný baránok – Christos. Vedľa neho je z pravej strany umiestnená čiastočka na počesť Bohorodičky a z ľavej strany čiastočky na počesť svätých. Pod Christom sa nachádzajú čiastočky za živých a tých, ktorý už opustili tento pozemský svet a prešli do večného života. V prvotnej dobe diskos mal podobu presne podľa svojho pomenovania a vyzeral ako tanier. Neskôr bol doplnený o podstavec.

Hviezdica – symbolizuje nebeské hviezdy, ale hlavne tú hviezdu, ktorá viedla troch mudrcov do Betlehema, kde sa narodil Isus Christos. Sväté Písmo o tom hovorí nasledovne: **„Keď sa Isus narodil v judskom Betleheme za dní kráľa Herodesa, hľa, mudrci od východu prišli do Jeruzalema a hovorili: Kde je Ten práve narodený kráľ židovský? Lebo sme videli Jeho hviezdu na východe a prišli sme sa Mu pokloniť“** (Mt 2, 1 – 3). Hviezdica sa začala používať v čase, keď žil sv. Ján Zlatoústý.

S kopijou sa prebodáva chlieb (baránok) na diskose, podobne ako sa to stalo na kríži, keď vojak, ktorý sa chcel presvedčiť, že je Christos mŕtvy, prebodol Ho a vytiekla spod jeho rebier krv a voda. Aj kňaz na proskomídií v tomto úkone kopijou symbolicky prebodáva pravú stranu Ahnca (baránka) a následne vlieva do čaše víno a vodu.

Raz jeden človek rozprával o svojom starom otcovi Georgijovi, ktorý bol kňazom, ako mu ako maličký chlapec pomáhal, obsluhoval ho v oltárnej časti chrámu. Raz museli utekať pred Turkami z Malej Ázie potom, čo Turci v Smyrne pozabíjali množstvo kresťanov a mesto vypálili. Jeho starý otec žil svätým životom. Na dedine, kde sa usídlili, postavili biedny chrám, pozbýjaný z dosiek, kde sa otec Georgij často na nich potkával. Raz v sobotu, keď slúžil sv. Liturgiu spolu s asi šiestimi veriacimi, na Velkom vchode sa potkol a skoro spadol aj so svätými Darmi. On aj jeho vnuk vtedy uvideli ženu, ktorá celá žiarila a tiež to, ako ho podržala, aby nespadol. Povedala mu: **„Neboj sa, ja ťa podržím. Pod' ďalej...“** Chvejúc sa od tohto videnia, otec Georgij vošiel spolu s ňou do oltára. Ona zatvorila kráľovské dvere a podala mu kadidlo, aby okuroval sväté Dary.

Jeho malý vnuk pozeral na všetko, čo sa dialo, celý ohromený svetlom, ktoré vychádzalo z tejto veľkolepej ženy. Jeho telo aj duša sa naplnila blahodateľou. Nedokázal pochopiť, ako kadidlo, ktoré držal v ruke sa zrazu ocitlo v rukách tejto žiarivej ženy, Presvätej Bohorodičky, Nebeskej Kráľovnej. Keď si to uvedomil, videl ako jeho starý otec plače a ku každej prečítanej prosbe ešte dopĺňal slová: „**Presvätá Bohorodička**“. Takto to prebiehalo až do konca sv. Liturgie. Keď po sv. Liturgii prijal sv. dary, ktoré zostali v čaši, obrátil sa k svojmu vnukovi a povedal mu: „**Nehovor nikomu o tom, čo si dnes videl a čo si počul, nikomu.**“

V čase okupácie Grécka v rokoch 1941 – 1944 sa mu znova zjavila Presvätá Bohorodička, aby mu pomohla a povzbudila ho. Bolo to dva roky pred jeho smrťou. Od tohto momentu otec Georgij dňom i nocou neustále vzýval meno Presvätej Bohorodičky. Za to si jeho veriaci z lásky k nemu robili žart. Nakoniec o. Georgij zomrel ako svätý. Raz ráno, keď v sebe pocítil slabosť, jeho syn otvoril dvere jeho izby a uvidel, ako na kolenách vysoko zdvíhal ruky a ožiarený nadpozemským svetlom šepkal: „Presvätá Bohorodička, Presvätá Bohorodička ja idem...“ Tá, ktorej meno nikdy neschádzalo z jeho úst a srdca prijala jeho dušu... (Pokračovanie)

ThDr. Ján Pilko, PhD.

Použitá literatúra:

АНАГНОСТОПУЛОС, С.: 2016. Беседы о литургической жизни Церкви. Санкт-Петербург. 2016.

Svet a život vo svete

Kto odišiel do púšte, nemá smútiť za svetom, ktorý zanechal; a povolany žiť vo svete, nemá hovoriť, že tu nie je možné dôjsť spásy. Ako noc neuhasína hviezdy na nebi, tak nepravosť sveta nezatemňuje umy verných, ktoré sa utvrdzujú na pevnosti Božieho slova. **(Blažený Augustín)**

O zosnulých

«*So svjatymi upokoj, Christe duši rab tvojich...*»

Keď sa narodí človek, vytvára okolo seba hodnoty, ktoré mu umožňujú žiť plnohodnotnejšie. Učí sa prijímať a dávať. Učí sa smiať a plakať. Skrátka učí sa robiť z malých vecí veľké. Ako deti máme sny, plány, ktoré si chceme splniť, keďže nie všetko sa podarilo našim rodičom, tak domnievame sa, že nám sa to podarí a pôjde to omnoho ľahšie. A zároveň **každý rodič chce dať svojim deťom len to najlepšie** v nádeji, že pre svoje dieťa urobil všetko. Spoločne môžeme skonštatovať, že obe strany sa môžu myliť v tom, že deti krivdia rodičom a rodičia nevyužili všetky možnosti vo výchove akoby sa nazdávali.

Čas je škola pre každého človeka, aby zistil, ako vieme krivdiť rodičom. A Zrazu sme v podobnej situácii ako rodičia pred niekoľkými rokmi, keď pozeráme na naše deti, kde môžeme badať, že nie všetko ide tak, ako by sme chceli. Ozve sa svedomie a máme mnoho výčitiek, že sme očakávali viac od svojich rodičov, ako sme my boli schopní naučiť sa a dať svojim deťom. Neskôr sa pomaly ocitáme v osobách starých rodičov a zrazu opäť je tu - škola nepoznaná. To, čo by rodič deťom zakázal, či nedovolil, tak vzniká situácia, že starí rodičia vnúčatám dovoľia všetko. Dovolia nie preto, že je to správne, ale preto, že cítia a vedia, koľko zanedbali času a mnoho iného pre vlastné deti, ktoré teraz sú v postavení rodičov.

V každom veku sa stretávajú ľudia s udalosťou, ktorú nazývame smrť. Či už ako deti, či rodičia, no hlavne starí rodičia. Je to udalosť, ktorá vždy učí prítomných zamyslieť sa a prehodnotiť isté veci. Je správne, aby sa týchto udalostí zúčastňovali všetci kresťania ako starí, tak aj mladí. Netreba sa domnievať, že deti sa to netýka, lebo sú ešte malé. Či nebudaj im bude nepríjemne. Je to udalosť, ktorá každopádne emočne pomáha mať úctu k rodičom a zvlášť k starým rodičom už počas života. Je nesprávne ak deti nie sú na pohrebe svojho dedka, či babky. Mnohokrát si deti veľmi dobre pamätajú čo ich naučili starí rodičia. No a smrť dedka či babky je ako nedokončená pravda o tom, aby sme sa aj my snažili v živote vytvoriť a dokončiť niečo hodnotné. Teraz nemám na mysli len náš talent, či zručnosti, ale skôr nemrhanie časom a vážiť si moment života vierou v Boha. Často starí rodičia viedli ku viere vnúčatá a dbali na to, aby Boha a Cirkev neopúšťali. A takto „držali nad vodou“ celé rody. Beda bude, keď už takých dedov a babky nebudeme mať a nebude mať kto viesť, či nabádať naše deti chodiť do chrámu, keďže rodičia sú čím ďalej, tým viac zaneprázdnení.

Ak príde situácia, že odprevádzame deti či vnúčatá do večnosti, tak je to ohromná bolesť, ktorá je neopísateľná. Je to situácia, kde mnohé oči cudzích ľudí na tvári neostanú suché. Je to iná škola poznania, kde sa musíme naučiť aj takúto udalosť zvládnuť či prijať. No a ďalšia vec je byť na pohrebe cudzích, či známych ľudí, ktorých sme dobre poznali, alebo boli pre nás svojím spôsobom blízki. Akákoľvek smrť je akoby varovným mementom, že nič nie je na nás postavené. Sme len súčasťou Božieho sveta, ktorý buď naplňame, alebo sa Ho vzdávame. Preto **je na mieste potreba, aby náš pravoslávny národ bol súdržný a vážil si múdrych a zbožných ľudí. Aby si deti vážili rodičov, rodičia starých rodičov, silnejší slabších, bohatí chudobných, veriaci duchovných, duchovní biskupov a opačne.** Lebo ako celok sme Cirkev a ako celok sme zodpovední za všetkých.

Pozorne vnímajme slová Svätého Písma: „**Nie je možné, aby neprišli pohoršenia, ale beda tomu, skrze koho prichádzajú**“ (Lk 17,1). Iba ako jedno Telo sme schopní sa posunúť ďalej a brať si bremeno kríža navzájom, ktoré nekončí smrťou, ale smeruje až za hrob. A tu prichádzame do záhrobného života, kde nevieme ako môžeme dopadnúť podľa našich zásluh. Preto nám pravoslávny nie je cudzie prichádzať na hroby viackrát do roka, nielen 1. novembra, kde využívame štátny sviatok, aby sme sa unúvali prísť na hroby svojich blízkych. V liturgickej tradícii Pravoslávnej cirkvi je mnoho zádušných sobôt, počas ktorých sa modlíme za zosnulých a čítame tzv. hramoty za zosnulých. Je dôležité zúčastňovať sa tých obradov, aby sme spoločnými modlitbami pomohli tým, ktorí si už sami pomôcť nemôžu. Prichádzajme aj na hroby vojakov, ktorí s radosťou zrejme bojovať nešli, kde ich rodiny ani netušia, kde sú pochovaní. Prichádzajme aj tam, aby sme sa za nich pomodlili a zapálili sviečku. Tieto modlitby sú smerované ku nášmu Spasiteľovi Isusovi Christovi, pred Ktorým sa skloníme a pri sv. Kríži zapálime sviečku so slovami:

Upokoj Hospodi dušu usopšaho raba Tvojeho /rabu Tvoju/ (meno zosnulého), i daruj jemu /jej/ Carstvo nebesnoje. Vičnaja jemu pamjat!

Prot. Miroslav Humeník

SYN ČLOVEKA NEPRIŠIEL, ABY JEMU SLÚŽILI, ALE ABY ON SLÚŽIL (Výklad sv. Jána Zlatoústeho)

„Isus ich však zavolať a povedal: Viete, že vládcovia národov vládnu nad nimi a veľmoži ich utláčajú. Ale medzi vami to tak nebude. Lebo kto by sa chcel stať medzi vami veľký, nech je vašim služobníkom. A kto by chcel byť medzi vami prvý, nech bude vašim sluhom. Ako ani Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby slúžil a aby svoj život dal ako výkupné za mnohých“ (Mt 20, 25-28).

Vidíte, akí boli všetci nedokonalí, ako tí dvaja, ktorí chceli byť nad desiatimi, tak aj tí, ktorí tým dvom závideli? No pozrite sa na ich nasledujúci život a uvidíte ich slobodnými od všetkých tých vášní. Ako ten istý Ján, ktorý teraz pristupuje k Isusovi s prosbou o prvenstvo, ho neskôr vždy prenechá iným, ako Petrovi, či v kázani, či pri zázrakoch, ako to vidíme v Skutkoch apoštolov. Jeho znamenité skutky vôbec netajú, zmieňuje sa aj o jeho vyznaní, ktoré vyslovil, keď všetci mlčali aj o vstupe do hrobu a stavia ho nad seba. Keď obaja boli pri Ukrižovanom, Ján, pohrdajúc svojou slávou, hovorí nie o sebe, ale o Petrovi: **„Ten učeník bol známy veľkňazovi“** (Jn 18, 15). Čo sa týka Jakuba, tak ten, aj keď nežil dlho, hneď od začiatku vzplanul takou horlivosťou, že opovrhne všetko ľudské, dosiahol nevýslovnú výšku a stal sa hodným mučeníckej smrti. Všetci sa potom stali dokonalými vo všetkých cnostiach, ale vtedy sa rozhorčovali. Ako koná Christos? Je napísané, že ich zavolať a povedal: **Viete, že vládcovia národov vládnu nad nimi.** Pretože boli zmätení, Pán ich pred slovným poučením upokojuje zavolaním, aby prišli k Nemu bližšie. Pretože pri Isusovi boli iba dvaja, zvoláva k sebe aj ostatných, aby všetkým spolu povedal to, čo povedal tým dvom, a skrotil vášne aj jedných aj druhých. Napokon Pán učeníkov poučuje nie tak ako predtým. Predtým pred nich postavil deti a učeníkom prikázal, aby napodobňovali ich prostotu a pokoru, teraz, aby ich pokarhal, im hovorí oveľa ostrejšie porovnanie, keď hovorí: **vládcovia národov vládnu nad nimi a veľmoži ich utláčajú. Ale medzi vami to tak nebude. Lebo kto by sa chcel stať medzi vami veľký, nech je vašim služobníkom. A kto by chcel byť medzi vami prvý, nech bude vašim sluhom.** Týmito slovami ukazuje, že žiadať prvenstvo je vlastné pohanom. V skutočnosti je táto vášeň veľmi násilná, sústavne deprimuje aj veľkých, preto si žiadala silnejšiu reflexiu. Preto ich zasahuje až do hĺbky srdca, zahanbuje povýšeného ducha

a porovnáva ich s pohanmi. V jedných ničí záviest, v druhých pýchu, akoby im povedal: nerozhorčujte sa na nich ako ukrivdení. Tí, ktorí hľadajú prvenstvo, ponižujú seba a sú medzi poslednými. To nie je naše, tak je u pohanov. **Vládcovia národov vládnu nad nimi**, no u mňa je posledný prvým. Pozrite, že to nehovorím len tak, dokazuje môj život, urobil som viac, než som povedal. Ako Kráľ vyšších síl chcel som sa stať človekom a podrobiť sa opovrhnutiu a potupe. Ale ani to nestačilo a šiel som na smrť. Preto hovorí: **Ako ani Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby slúžil a svoj život dal ako výkupné za mnohých.** Akoby povedal: Nezostal som iba pritom, pri slúžení, ale aj svoj život som vydal ako výkupné, a za koho? Za nepriateľov. Ak sa pokoruješ ty, tak sa pokoruješ iba kvôli sebe, ja sa pokorujem pre teba. Teda, nebojte sa, že tým stratíte svoju česť. Akokoľvek sa pokoríš, nikdy sa nepokoríš tak, ako sa pokoril tvoj Pán. Toto Jeho poníženie sa stalo vyvýšením pre všetkých a odhalilo Jeho slávu. Prv, než sa stal človek, poznali Ho iba anjeli, no keď sa stal človekom a bol ukrižovaný, vôbec nezmenšil tú slávu, ktorú mal, no získal novú tým, že Ho spoznal celý svet. Nebojte sa stratiť svoju česť preto, že sa pokoríte. Pokorou sa tvoja sláva ešte viac pozdvihne, rozšíri. Pokora je dvermi do Kráľovstva. Prečo ísť do opačných dverí? Prečo sa vyzbrojovať proti sebe samému? Ak sa budeme chcieť stať veľkými, nestaneme sa nimi, naopak, budeme nečestnejší, než ostatní. Vidíte, ako sa Pán na nich vždy snaží pôsobiť opačnými príkladmi, no dá aj to, čo si želajú? Mohli sme si to všimnúť už viac raz predtým. Zachoval sa tak aj k chamtivcom a hľadačom pomínuteľnej slávy. Pýtal sa, prečo dávaš almužnu pred ľuďmi? Len preto, aby si sa kochal slávou? Nerob tak a budeš sa tou slávou kochať v plnosti. Prečo si zhromažďuješ poklady? Len preto, aby si bol bohatý? Nezhromažďuj ich a určite zbohatneš. Urobil tak aj v tomto prípade. Akoby povedal, prečo si želaš prvenstvo? Len preto, aby si bol nad druhými? Vyber si byť posledný a prvenstvo dostaneš. Ak chceš byť veľký, nehľadaj veľkosť a budeš veľký. Veľkým je poníženie a pokora.

Zdroj: Толкования Священного Писания. Толкования на Мф. 20:25 (optina.ru)

*Preložil z ruského jazyka: **prot. pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.***

ZO ŽIVOTA A MYŠLIENOK SVÄTÉHO JOZEFA HESYCHASTU (VII.)

Úžitok od každého

Medzi mnohými, u ktorých František hľadal poučenia, spoznal aj znamenitého deväťdesiatročného starca - hesychastu Gerasima z Chiosu, ktorý dlhoročne praktizoval noetickú modlitbu. Pred príchodom na Athos sedemnášť rokov žil v askéze na hore svätého Eliáša (časť Olympu juhozápadne od Thessaloník) a napriek zhoršenému zdraviu a zápasu s démonmi zostal neotrasiteľným pilierom vytrvalosti. Neustále plakal, no zároveň žil radostným životom osladeným Isusovou modlitbou. Františkovi boli na úžitok aj stretnutia plné mnohých rád od deväťdesiatpäťročného starca Ignatia, ktorý bol nevidiaci, ale zároveň mnoho rokov jasnovidným duchovným otcom. Vždy, keď rozprával, z jeho úst vychádzala neopísateľne nádherná vôňa vďaka Isusovej modlitbe, ktorú sa neustále v tichosti (noeticky) modlil. Vždy každému dával múdre otcovské rady: **„Kto pracuje v mladosti, bude mať v starobe obživu. Teraz, keď ste mladí, modlite sa, postíte sa, žite asketicky a robte poklony, aby ste mali (duchovnú) obživu, keď zostarnete.“**

Ďalší nevidiaci stavec, ktorého František spoznal pochádzal z Katounakie. Stavec neustále opakoval Isusovu modlitbu, niekedy v tichosti, inokedy šeptom. Ak sa ho niekto opýtal na nejakú radu, vždy opakoval: **„Modlitbu, dieťa moje! Povedz modlitbu!“** František sa stretol aj so starcom, ktorý žil v jaskyni a sedemkrát denne plakal. Každú noc preplakal a jeho vankúš bol neustále premočený od sĺz. Jeho pomocník k nemu prichádzal len párkrát za deň, preto nechápal jeho smútok. Raz sa ho spýtal, prečo toľko plače. Stavec mu povedal: **„Dieťa moje, ak človek uvidí Boha, roní slzy z lásky a nedokáže prestať.“** Iný stavec zase hovoril, že často dával antidor (prosfora rozdávaná na konci sv. Liturgie) svätým askétom, ktorí boli pre väčšinu ľudí nepoznateľní. Iný im zasa dával prijímanie počas sv. Liturgie v nočných hodinách. Niektorí

z týchto askétov videli Presväťú Bohorodičku, iní zasa anjelov. Od všetkých sa však šírila príjemná vôňa ako od svätých ostatkov. Neskôr František už ako stavec Jozef napísal: **„Bolo aj mnoho ďalších s duchovným videním, ktorých som nebol hodný vidieť, pretože zomreli jeden alebo dva roky vopred. Požiadal som ľudí, aby mi povedali o ich úžasných pokrokoch v askéze, pretože ma to zaujímalo. Krok za krokom som blúdil po horách a jaskyniach, aby som našiel takýchto ľudí.“**

Keď František počul o takých svätých životoch, oheň lásky k modlitbe v ňom ešte viac rozohorel. S veľkou túžbou sa stále pýtal, ako sa títo svätí askéti modlia, čo jedia, čo vidia, čo si myslia. V horlivosti k nim prichádzal vo chvíli, keď sa chystali zomrieť, aby videl a počul, čo budú hovoriť o Božích veciach, ktoré zazreli, keď ich duša odchádzala do nebeského pokoja.

Značným problémom v dobe starca Jozefa bola prevládajúca všeobecná duchovná ľahostajnosť. Napríklad stavec Jozef ešte ako František objavil nevidiaceho starého mnícha žijúceho v samote, ktorý mal v náručí mačku a hladkal ju. František k nemu pristúpil a spýtal sa ho, prečo drží tú mačku namiesto toho, aby sa modlil. Chudobný starý mních v domnení, že dá poučnú radu Františkovi, odvetil, že nechce, aby upadol do preludu (duchovného klamu). František však namietal: **„Otče, azda si na ceste k Bohu tým, že sa len tak hráš s mačkou a vôbec nevyslovuješ modlitbu?“** Prostoduchý starý mních Františkovým slovám nerozumel. Tak sa to naučil a tak žil. Myslel si, že neustála modlitba môže človeka oklamať. Ľudia ako on pokračovali v tradícii anti-hesychastov (odporcovia neustálej Isusovej modlitby) Athosu, ktorí tu boli od čias svätého Gregora Palamu, ako aj za čias Kollyvadovcov. Tento jav bol pomerne častý v časoch starca Jozefa, o čom sám neskôr napísal svojmu duchovnému dieťaťu: **„Nehovor ľuďom tieto veci, ktoré ti teraz píšem, pretože ľudia v tejto dobe sa takýmito vecami nezaoberajú. To je dôvod, prečo si mnohí myslia, že ak im niekto hovorí o noetickej práci a modlitbe, hovorí o nejakom druhu našej zlej doby. Skutočný mních sa musí vo dne v noci zaoberať sústredením na Boha, či už je, spí, pracuje alebo chodí.“**

V tomto období svojho života na Atose František vyrábala malé metly z kríkov, aby sa uživil. Prinášal ich do Veľkej lavry a tamojší mnísi mu na oplátku naplnili vrece suchármi. Nemal však miesto, kde by si sucháre odložil. Jeho jaskynka mala malú rímsu, kam sucháre odkladal. Dokonca na nich robil znamenie kríža, aby ich ochránil. No lesné myši, ktoré sú mimoriadne obratné a jedia takmer všetko, našli jeho sucháre a všetky ich zjedli. František ich aj napriek tomu netrúpil. Naopak, dokonca ich pohladkal a povedal im: **„Už nebudete jesť tie sucháre, sú moje.“** Títo nepozvaní návštevníci ho samozrejme

nepočúvali. František ich zakaždým odohnal, ale malé dravé hlodavce si vždy našli spôsob, ako ohlodať tých pár suchárov, ktorých ešte mal. Pre osamoteného askétu to znamenalo nedobrovoľný pôst. No namiesto toho, aby sa František hneval a pokúšal sa uspieť voči myšiam pomocou drastických opatrení, bol v tomto procese trpezlivý. Toto prebývanie v jaskyni netrvalo dlho a približne o dva mesiace sa vybral do najjužnejšej časti Athosu.... (Pokračovanie)

ThDr. Pavol Kochan, PhD.

Použitá literatúra:

Kolektív autorov. 2013. My Elder Joseph the Hesychast. Florence, Arizona: Saint Anthony's Greek Orthodox Monastery, 2013. 705 s. ISBN 0-9667000-8-2.

Anonym. 2009. Elder Joseph the Hesychast and Cave-dweller (+1959). (online). [cit. 14.07.2021]. Dostupné z: <http://full-of-grace-and-truth.blogspot.com/2009/08/elder-joseph-hesychast-and-cave-dweller.html>.

Εφραίμ Φιλοθεΐτου, γέροντος. 2020. Ο Όσιος Γέροντας μου Ιωσήφ ο Ησυχαστής. Ιερά Μονή Αγίου Αντωνίου Αριζόνας (USA). 464 s. ISBN 978-960-930580-8.

PREČO SA HANBÍME ČINIŤ POKÁNIE?

Chcel by som vám rozpovedať o jednej udalosti, na ktorú som si spomenul z mojej mladosti. Pred mnohými rokmi som bol na návšteve na chate svojich známych. Bola to početná rodina – päť dospelých, stará matka, ktorá bola človekom hlbokej viery, cnostného života a nezvyčajnej múdrosti, a potom tam bolo niekoľko detí, vnukov.

Bolo horúce leto, okná v dome boli pootvárané a vtedy do domu vbehla veвериčka. Deti ju začali naháňať, poprevrácali všetko hore nohami. Veverička nakoniec zmizla, všetci sa upokojili a biedna unavená babka si konečne sadla, aby si oddýchla. Zrazu k nej prichádza vnúčik, ktorý bol najaktívnejší pri naháňaní veвериčky, a šeptom jej vraví do ucha: „Starká, veverička je v tvojej izbe, pod paplónom na posteli“. - Unavená babka už nevydržala a nahnevane vykričala vnuka: „Už prestaň vymýšľať! Nechaj ma aspoň trochu na pokoji! Veverička dávno utiekla a ja si chcem oddýchnuť!“ - No aj napriek tomu sa šla pozrieť do svojej izby. Spolu s vnukom dvihla paplón a skutočne tam bola ukrytá veverička. Tá, keď len zbadala možnosť úteku, hneď skočila na okno a už jej nebolo. Starká zobrala vnuka za ruku, šla s ním do obývacej izby, kde boli všetci ostatní a povedala: „Myslela som, že si chlapec vymyslel novú historku o veveričke, ktorá sedí pod mojou perinou, aby začal znova cirkus s naháňačkou, ... ale mýlila som sa. Môj vnúčik hovoril pravdu a ja ho teraz pred vami prosím o odpustenie, že som na neho bezdôvodne kričala“.

Takýto osobný príklad pokory môže dať dieťaťu omnoho lepší príklad ako tisíce slov. V súčasných rodinách sa totiž rodičia často stavajú do pozície prísneho dozorca nad deťmi, a tak ako predstavený sa neponižuje - NEKAJÁ pred svojimi poddanými, ani oni sa nechcú priznať k svojim omylom pred deťmi. A to, samozrejme, nie je správne...

Termín „Kajanie sa“ (csl. pokajaniye) pochádza zo staroslovianskeho slova „kajať“, odtiaľ tiež slovo „okajannyj“ - ten, ktorý má byť predaný súdu. Súd nad iným človekom

je hriechom, ale „súd nad sebou samým“ to je pokánie alebo presnejšie jedna z jeho etáp.

Pokánie je spojením dvoch úplne opačných akcií – absolútneho odsúdenia seba samého a priznania seba ako vinníka pred Bohom i ľuďmi, zároveň však v nádeji na odpustenie. Kajáme sa pred tvárou Boha, ktorého láska je nesmierna a milosrdenstvo nekonečné.

Pokánie v sebe zahŕňa modlitbu za odpustenie i pomoc. Kajať sa znamená prosiť o odpustenie. Keď sa kajáme pred Bohom, prosíme o odpustenie Toho, ktorý nielenže môže a chce nám odpustiť, ale má aj moc, aby to učinil. V gréčtine slovo „pokánie, kajať sa“ znie „metanoia“, čo znamená „zmena vedomia“. Práve to grécke „pokánie – metanoia“ do hĺbky preniká vnímanie slovienského slova „pokajanie“, lebo kajáme sa práve preto, aby sme sa vnútorne zmenili.

Netreba nám pritom trochu posunúť, že zmeniť nás môže jedine Boh. Chceme sa zmeniť a obraciame sa k Nemu s modlitbou, aby nám daroval silu prestať žiť tak, ako sme doposiaľ žili, aby sme prestali hrešiť a stali sa inými. Z našej osobnej strany sa musíme rozhodne zriecť hriešneho života a znenávidieť hriech. Boh, odpovedajúc na našu úprimnú túžbu zmeniť sa, činí svojou všemocnou,

plnou lásky, božskou, tajomnou silou úžasný zázrak – zázrak záchrany duše od temného a smrtonosného hriechu.

Svätý prorok Izaiáš o pokání hovorí nasledovné slová: **„Obmyte sa, očistite sa! Odstráňte mi pred očí vaše zlé skutky! Prestaňte robiť zlo! Učte sa robiť dobro, domáhajte sa práva, pomáhajte utláčanému, vymôžte právo sirote, obhajujte vdovu! Podťte a súdte sa so mnou! - hovorí Hospodin. Keby boli vaše hriechy ako šarlát, zbeľujú sťa sneh; a keby boli červené ako purpur, budú ako vlna“** (Iz 1, 16 – 18).

Treba nám nielen pamätať, že „súd nad sebou samým“, sebareflexia musí byť nekompromisná, ale takisto je potrebné zvíťaziť nad silnou túžbou v nás hľadať poľahčujúce okolnosti, ktoré by ospravedlňovali naše činy, či už pred nami samými, alebo kňazom pri tajne pokánia.

Kňaz, ktorý ako hovorí modlitbu (pri sv. spovedi), je „iba svedkom“. On má dosvedčiť, že človek sa skutočne kajá. **Spoved' je mystériom – Tajomstvom, ktoré vykonáva sám Boh. Práve On dáva kňazovi ten pocit, že mystérium bolo dokonané.** Boh tak všetko riadi, že keď sa človek kajá z hĺbky srdca, napriek najstrašnejším hriechom, ktoré pred kňazom odkrýva, dušu kňaza preniká pocit radosti. Je to taká nečakaná radosť, duchovná slávnosť, veď kajúci sa človek víťazí nad najstrašnejším, hoci najbežnejším

nepriateľom – a to sebou samým. Kňaz je svedkom tohto veľkého a významného duchovného víťazstva na sebou. To je radosť, o ktorej hovorí Boh: „**Tak bude aj v nebi väčšia radosť nad jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, ako nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí pokánie nepotrebujú**“ (Lk 15, 7).

Prot. Alexander Iljašenko

Preložil z ruského jazyka portálu www.pravmir.ru: **o. Dušan Tomko**

NÁŠ ČUCH A NAŠA CHUŤ

Hovorí sa, že čuch je benjamínom medzi zmyslami. Niekedy by človek radšej bol bez jedného oka, ako bez čuchu. Čuch má u človeka pomerne menší zmysel ako napríklad u niektorých zvierat, kde je najdôležitejším. U človeka je do istej miery strážcom zdravia, pomáha mu vnímať rôzne vône. V duchovnom živote čuch človeku nečiní prekážky. Blažený Augustín píše o vôňavkách nasledovne: „**O rozkoš voňaviek sa príliš nestarám. Nechýbajú mi, keď ich niet, keď sa naskytnú, nepohrdnem nimi, ale som ochotný sa ich zriecť navždy. Najlepšou voňavkou pre človeka je aj tak jeho duchovná čistota.**“

Bohoslužby v pravoslávnej Cirkvi pôsobia aj na zmysly človeka, tak na ucho ako aj na oko. Pôsobia aj na čuch. **Vôňa kadidla umocňuje vnímanie toho, že Svätý Duch pôsobí v Cirkvi.** Aj z tohto dôvodu kňaz okuruje kadidlom veriacich, ale aj celý chrám. Všetko chce svoje. Ucho chce počuť krásne liturgické spevy. Oko chce vidieť krásne ikony, ktoré rozvíjajú estetický, ale predovšetkým duchovný zážitok krásy. Pravoslávne bohoslužby, jednoducho povedané, pôsobia na všetky zmysly človeka, aby si cez ne podmanili srdce človeka a priviedli ho k Stvoriteľovi, z čoho má Boh radosť.

Chuť človeka je veľmi dôležitý zmysel, lebo riadi našu výživu. Filozofovia vravia, že človek bez chuti by nejedol a umrel. Chuť súvisí s hladom. Preto sa aj hovorí, že najlepším kuchárom je hlad. Chuť rozoznáva pokrmy príjemné od nepríjemných. Nasýtením býva chuť uspokojená. Veriaci by nemali jesť a piť pre rozkoš, ako to robili pohania. Jedno porekadlo hovorí, že **jeme a pijeme preto, aby sme žili, nežijeme preto aby sme jedli a pili.** U veriaceho človeka má byť všetko mravným úkonom. Preto hovorí svätý apoštol Pavel: „**Či teda jete, či pijete, či čokoľvek iné robíte, všetko robte na Božiu slávu**“ (1 Kor 10, 30).

Nestriednosť pri chuti je, keď v jedle a pití prekračujeme slušnú mieru. Je prirodzené, že pri radosných alebo slávnostných príležitostiach bývajú pokrmy a nápoje hojnejšie a vybranejšie. **Duchovný človek zachováva ušľachtilé medze.** Z histórie vieme, že časté hodovanie bolo príčinou úpadku akejkoľvek spoločnosti. Nestriednosť pri jedle a pití podkopáva duchovný život a zatarasuje cestu k dokonalosti. **Pri preplnenom žalúdku sa nielen zlé pracuje a učí, ale aj modlí.** Nestriednosť vedie človeka do záhuby.

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Spomienky na cestu za sv. mošćami Jána Krstiteľa v malom Jeruzaleme v Ladomirovej a poďakovanie

Duchovná radosť je pre nás tým silným momentom vyplývajúcim zo slávenia sviatku Sťatia hlavy sv. Jána Krstiteľa, ktorého sv. ostatky máme v pravoslávnom chráme v Ladomirovej. Veľká obeta sa sprítomnila počas toho sviatku aj tohto roku. Keď zazvonili zvony, pred posvätením vody pri studni areál Božieho chrámu zaplnili stovky veriacich a mladých pútnikov putujúcich zo Stropkova. Boží ľud prišiel v požehnanom počte pokloniť sa, poďakovať a vzdať chválu Trojjedinému Bohu. Pri hrobe otca Sávu sme si panychídou modlitebne uctili jeho pamiatku. Dvojdňové bohoslužby konané 11.-12. septembra 2021 pokračovali celonočným bdením, akafistami a slúžením sv. Liturgii. Prítomní veriaci mali možnosť osobnej modlitby, aj úctivého klaňania sa sv. ostatkom Jána Krstiteľa, čo je veľkým darom pre účastníkov pútnického miesta v Ladomirovej.

V chráme sa niesol nádherný do nebies znejúci spev celonočného bdenia pod kantorským vedením duchovných otcov o. Petra Savčaka, o. Petra Soroku a o. Miroslava Humeníka. Ďakujeme aj členom speváckeho zboru pri pravoslávnom chráme Sv. Trojice vo Svidníku za ich sprevádzanie bohoslužby a tiež o. Jozefovi Balberčakovi za duchovné slovo.

Modlitebné úsilie posilňujúce našu vieru bolo zavŕšené Liturgiou sv. Jána Zlatoústeho, ktorú viedol miestny arcidekan mitr. prot. Ján Sovič. Vďaka patrí vám, všetkým duchovným našej prešovskej pravoslávnej eparchie, ktorí ste nás prišli posilniť a upevniť vo viere a vniesli odkaz sv. Jána Krstiteľa do nášho života. My veriaci zdieľame slová našich duchovných a želáme si, nech pevnosť viery a Božia múdrosť sprevádza všetkých nás. Od Pána Boha vyprosujeme mnoho pomoci, blahodäte a lásky pre všetkých duchovných našej eparchie.

O. Pavol Kačmár a matuška Darina sú veľkým klenotom nášho chrámu v Ladomirovej, oddané duše, pre ktorých je

práca v chráme poslaním. Oceňujeme prácu nášho o. Pavla. Vďaka danostiam duchovného správcu mal odpust v Ladomirovej dôstojný priebeh. V ďalšej službe, ako aj v osobnom živote želáme celej rodinke o. Pavla mnoho Božej blahodäte, lásky a zdravia.

Na mnohaja i blahaja lita!

Rada a veriaci PCO Ladomirová

Oslavy 1100. výročia zosnutia sv. Ľudmily Českej v Bardejove

Boh nám v Bardejove požehnal koncom septembra veľkú radosť. Veriaci už v časopisoch či na internete mohli registrovať, že tohto roku oslavujeme 1100. výročie od zosnutia sv. Ľudmily Českej. V Michalovsko-košickej pravoslávnej eparchii usporiadali pekné bohoslužobné oslavy dva týždne predtým, a to za prítomnosti svätých ostatkov mučeničky. Boli sme veľmi radi a vďační, keď nám tieto ostatky dovolili priviezť aj do nášho chrámu prepodobného Serafima Sarovského v Bardejove. A práve v dňoch 28.-29. septembra sme takto vzácne mohli poslúžiť aj my akafist pred mošćami sv. Ľudmily, celonočné bdenie a v nasledujúci deň sv. Liturgiu. Svojou účasťou na bohoslužbách nás potešili aj o. Miroslav Guba s rodinou z PCO v Slovinkách a o. Marián Derco s rodinou z PCO v Medvedom.

Sv. Ľudmila spolu so svojím manželom Bořivojom prijali svätú tajinu krstu a sv. Pravo-slávie od biskupa sv. Metoda. Za vlády svojho manžela i svojich synov pomáhala budovať kresťanské chrámy a zhromažďovala duchovenstvo. Za milosť, ktorú jej Hospodin preukázal a za ktorú mu bola po celý život vďačná, snažila sa Mu odvdáčiť milosrdenstvom a starostlivosťou o tých, ktorí to najviac potrebovali. Jej múdrosť a dobrota však dráždila diabla, a preto popudil proti nej nevestu. Tá nakoniec zosnovala pomocou zločincov strašný plán. Vyrazili za kňažnou Ľudmilou na hrad Tetín, na ktorom bola utiahnutá a kde načerpávala múdrosť duchovných kníh. Hodinu po polnoci vtrhli do jej komnát a nemilosrdne ju udusili. Mala 61 rokov.

Pri jej hrobe sa už čoskoro diali divy – šírila sa nádherná vôňa a ľudia zhladli žiariace lúče alebo sviece. Od tých čias **je sv. Ľudmila „svätája uhódnice Christóva, mučénice, pervouhódnice českija strany i stólnaho hráda Práhi ukrašénije, tép-**

Iaja o nas pred Bóhom molítvenice“. Už viac než 1000 rokov sa k nej modlitebne obracajú veriaci najmä s prosbou o ochranu rodiny, detí a vnúčat.

Nech je nám príkladom múdrych rozhodnutí, láskavej starostlivosti o blížnych, obetavosťou vo výchove detí a najmä – nasledovaním Christa „až na Kríž“.

Zuzana Petrovajová

Путованя стежками русиньских предків і в Осаднім

Лабірськы школярї продовжовали в обявованю красот і історії нашого русиньского края. Теперь навщівили і Осадне, де їх щіро привітав отець духовный Петро Сорока.

Містна організація Русиньской оброды на Словеньску в Меджілабірцях в сполупраці з обчаньским здружінём Лабірськы Русины зреалізовали (15.10.) уж третю часть проекту „Путованя стежками русиньских предків“. Цілём проекту є уможнити молодым Русинам з Меджілаборець і околіці близше ся зознамити зо своєв історієв, визначныма особностями і традиціями їх предків. Зарівно іде о часть стратегічної сполупраці русиньских організації а обидвох лабірських школ при підпорі навчаня русиньского языка. Тот предмет ся тотіж ставать природнов і атрактивнов частєв рядного навчалного процесу.

Дякуючі фінанціям з Фонду на підпору культуры народностных меншын (КУЛТ МІНОР) і властному вкладу МО РОС, было можне зорганізовати про школярів Основной школы на ул. Коменьского і Основной школы на ул. Духновічовій в Меджілабірцях познавачі вылеты до прекрасных русиньских сел. На першім путованю до села Чертіжне, котре є місцём остатнєго одпочінку визначного русиньского діятеля Адолфа Добрянського, брали в юну участь другаці. Друге путованя вело до села Габура, родного села Василя Турока-Гетеша, першого председу Русиньской оброды на Словеньску і Світової рады Русинів, котре ся тыж пышыть бронзовов сохов русиньского князя Лаборця. Но а теперь было єднов з голоных заставок лабірських школярів пятой і шестой класы село Осадне в сниньскім окресі.

Першы крокы скоро 40-тєх дітей, їх учітелів і організаторів вели до православной церькви Вознесія Ісуса Хріста, де їх уж сердечно привітав православный священник Петро Сорока а обознамив їх з історієв села до року 1948 называного Телепівці а кріпты: „**В просторах церькви єм їм розповів о історії нашой церькви і кріпты, котра є узко повязана з історієв нашого села. При єго зоснованю были Русины православного віросповіданя а в році 1612 є ту споминаний і православный священник. В році 1726 тогдышній телепівський православный священник Сімеон Руцаньський підписав унію з Римом а і кедь**

жытелі села може о тім ани не знали, од того часу належали під юрисдікцію Рима. Точно по 200 роках ся але верли назад ку православній вірі а хотіли собі поставити властну церьков, котру напроєктовав вызначный православный архітект архімандріта Андрій Коломацькый. Но штат їм то барз не хотів доволити а так вирішыли, же поставлять церьков як памятник російськым воякім, котрых остаткы позберали з навколїшніх лісів а по докончїню церькви в році 1930 їх перенесли до кріпты під престолнов частїв церькви. Так ся наша кріпта стала єдинов свого тіпу на Словакії.“

Наслідно уж отець Петро завів навщівників і до той унікатной кріпты, де суть уложены остаткы 1025 вояків павшых в роках 1914-15 в околїці Осадного. В кріпті ся находить гроб в розмірах 4 x 1,5 x 7-11 м а містность є опараджена православныма іконами, але і інформачныма таблами, котры сі школярї з інтересом пообзерали.

Отець Петро оцінів і думку самого „Путованя по стежках русиньскых предків“: „Є то шумный проєкт, котрый поможе дітєм спознати інтересны місця нашого регіону, протягом чого собі можуть усвідомити, же не лем в Лабірці ся бісїдує по русиньскы. А тыж ся дознають дашто і з нашой історії.“ А выразив ся і ку своїм навщівникам: „Діти суть вшыткым інтересны, їх звездавсть, чїстота, невинность. Но мі ся любило, же як єм ся їм приговорив по русиньскы, знали зо мнов бісїдовати. Так само то было і з учителями.“

Подія ся одбыла дякуючі Фонду КУЛТ МІНОР, МО РОС, ОЗ Лабірськы Русины а організачному тіму (Володимир Противняк, Жанета Ярошова, Александер Грічко і Патріція Гайдошова). Подякованя за сполупрацу належыть панї директорці Коцановій а панови директорови Штефанкови з лабірських основных школ, учітелєм, котры школярїв спроваджали а самособов отцївї духовному Петрови Сорокови.

Йосиф Бадида

Svätováclavská púť 2021

V krásny sobotný deň 9.10.2021 s požehnaním Vysokopreosviateného vладыky Juraja, arcibiskupa michalovsko-košického Pravoslávna cirkevná obec v Michalovciach zorganizovala prvú pešiu púť. Tento rok bola pešia púť venovaná oslave sviatku sv. mučeníka Václava, kniežata Českého. Plánovaná pešia púť mala cca 2,5 km dlhú trasu, ktorá začínala na Vinianskom jazere a pokračovala lesnými cestami až na zrúcaniny starobylého kostolíka na úpätí vrchu Senderov. Pešej púte sa zúčastnilo cca 50 pútnikov z rôznych cirkevných obcí naše eparchie. Naše nedlhé putovanie začalo modlitbou v lese neďaleko brehov Vinianskeho jazera a spoločne so sv. Václavom sme sa vydali na cestu v čele so svojim archijerejom. Atmosféra počas putovania bola príjemná a zavŕšená slávením sv. Liturgie na ruinách kostolíka. Slávnostnú sv. Liturgiu, ktorej predsedal vладыka Juraj, slúžili duchovní: o. Sergej Barilik, duchovný správca PCO v Michalovciach; o. Miloš Nikifor Surma, duchovný správca PCO v Bežovciach a o. Marek Balog, pomocný duchovný PCO v Michalovciach. Pod vedením matušky Kataríny spievali speváci z Pravoslávnej cirkevnej obce v Michalovciach. Počas sv. Liturgie viacerí pútnici pristúpili aj k svätej tajine pokánia a následne k svätej Eucharistii. Na záver sv. Liturgie sa tradične požehnilo kolivo a lámal slávsky koláč.

Po završení sv. Liturgie čakalo drobné pohostenie pre pútnikov, ktoré pripravili veriaci cirkevnej obce a krátka prednáška o histórii a obnove tohto svätého miesta. Prednášku predniesol Patrik Cimprich – riaditeľ Zemplínskej oblastnej organizácie cestovného ruchu a zanešený milovník histórie, ktorý spoločne s niekoľkými ľuďmi obnovili toto miesto do súčasného stavu. Ďakujeme predovšetkým Všemohúcemu Bohu, že nám doprial v takomto jesennom období dobré počasie a slávenie sv. Liturgie na tomto vymodlenom mieste. S Božou pomocou sa púť bude konať pravidelne a tak sa zapíše do kalendára udalostí Michalovsko-košickej pravoslávnej eparchie.

Hypodiakon Viliam

1100. výročie mučeníckej smrti svätej Ľudmily, kňažnej Českej

29. septembra 2021, v deň pamiatky svätej Ľudmily Českej, sme si pripomenuli a oslávili 1100. výročie od jej mučeníckej smrti na hrade Tetín a ukončili tak jubilejný rok svätej Ľudmily, ktorý sa konal pod vedením Spolku svätej Ľudmily v Čechách a pod záštitou mnohých, či už vládnych, cirkevných, alebo občianskych subjektov, medzi ktoré patrila aj Michalovsko-košická pravoslávna eparchia. v Michalovciach V predvečer sviatku 28. septem-

bra bol v bazilike sv. Juraja na Pražskom hrade slúžený akafist sv. Ľudmile za prítomnosti Jeho Vysokopreosvietenosti Michala, arcibiskupa pražského, Jeho Vysokopreosvietenosti Juraja, arcibiskupa michalovsko-košického, duchovných miestnej aj ďalších našich a zahraničných eparchií a mnohých veriach z rôznych kútov sveta. Nasledujúci deň, 29. septembra bola slúžená slávnostná svätá Liturgia v chráme sv. Ľudmily v obci Tetín za prítomnosti už spomenutých vladkov a duchovných otcov, starostu obce a mnohých pútnikov z blízkeho i ďalekého okolia. Svätá Ľudmila, prosíme ťa, i naďalej sa prihováraj za naše národy pred Božím trónom!

ÚMKPE v Michalovciach

Správy zo Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v Českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte

Sviatok svätej mučenickej Ľudmily, kňažnej Českej v Moskve

Tohto roku sme o čosi slávnostnejšie oslávili sviatok svätej Ľudmily, kedy sme si modlitebne pripomenuli vyročie - 1100 rokov od jej usnutia.

V predvečer sviatku, 28. septembra 2021, duchovenstvo nášho chrámu slúžilo vsenočné bdenie s akafistom k svätej Ľudmile, ktorý spieval celý chrám. Litiju a polijejeľ viedol archimandrita Serafim (Šemjatovský) a vsenočné bdenie slúžil jeromonach Alexander (Haluška).

V samotný deň pamiatky svätej mučenickej, kňažnej Ľudmily, sv. Liturgiu slúžil Jeho Vysokopreosvietenosť Dionisij, metropolita voskresenský, prvý vikár Moskovského patriarchu a Jeho Preosvietenosť Antonij, biskup moravičský, predstaviteľ Srbskej Pravoslávnej cirkvi pri Moskovskom patriarcháte. Spolu s nimi slúžili archimandrita Serafim (Šemjatovský), predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v Českých krajinách a na Slovensku

pri Moskovskom patriarcháte, prot. Nikolaj Liščeňjuk, predstaviteľ Ruskej Pravoslávnej cirkvi v Karlových Varoch, prot. Daniil Andrejuk, predstaviteľ Americkej Pravoslávnej cirkvi pri Moskovskom patriarcháte, archimandrita Alexander (Kotov), sekretár Zastupiteľstva Srbskej Pravoslávnej cirkvi pri Moskovskom patriarcháte, prot. Jevgenij Jegorov, dekan Pokrovského dekanátu, jeromonach Alexander (Haluška), sekretár Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v Českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte, prot. Vladimír Višnevský, jer. Jevgenij Zacepin a tiež dôstojní diakoni vedení protodiakonom Valerijom Ščeglovom.

Po sv. Liturgii bol odslúžený moleben svätej mučenickej Ľudmile, kňažnej Českej.

Slávnosti sa zúčastnili aj pán Vítězslav Pivoňka, mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Českej republiky v Ruskej Federácii a pán Ľubomír Rehák, mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Slovenskej republiky v Ruskej Federácii a ďalší predstavitelia diplomatického zboru. Na sviatočnej bohoslužbe boli taktiež prítomní i potomkovia českých emigrantov z Novorosijska, ktorí vystúpili s folklórnym programom počas slávnostného obeda.

O 15:00 a 18:00 boli na našom Zastupiteľstve slúžené akafisty k svätej Ľudmile, na ktorých sa zúčastnilo množstvo veriacich.

**Jeromonach Alexander (Haluška)
tajomník Zastupiteľstva Pravoslávnej Cirkvi
v českých krajinách a na Slovensku v Moskve**

Životné jubileum

Tohto roku sa Bohom poženovaných **70 rokov** dožíva naša sestra v Christu **Božena Bilišňanská** z Pravoslávnej cirkevnej obce vo Fričke, okr. Bardejov. Sestra Božena je dlhoročnou pokladničkou a členkou Rady cirkevnej obce. Spolu s manželom Jánom sa aktívne podieľajú na zveľadovaní chrámu.

27. októbra 2021 sa aj jej manžel **Ján Bilišňanský** dožíva krásneho jubilea **70 rokov**. Aj touto cestou chceme obidvoch jubilantov pozdraviť a poďakovať za všetko, čo urobili pre našu cirkevnú obec. Sú oddaní Bohu a Cirkvi, čo dokazujú

pravidelnou účasťou na bohoslužbách.

Pri príležitosti Vášho jubilea vyprosujeme od Pána Boha a Presvätej Bohorodičky hlavne dobré zdravie, šťastie, lásku a Božie požehnanie, aby ste v kruhu svojich najbližších prežili ešte dlhé roky šťastného a pokojného života a aby ste aj naďalej rozdávali svoj pokoj a odhodlanie pre prácu v našej cirkevnej obci.

Na mnohaja i blahaja lita!

Duchovný správca a veriaci PCO vo Fričke a Petrovej

Životné jubileum

Požehnané životné jubileum, krásnych **80 rokov** života, 3. novembra 2021 oslavuje **Štefan Lukáč** – kurátor a cerkovník Pravoslávnej cirkevnej obce v Osadnom. Dlhé roky obetavo vy-pomáha pri bohoslužbách a niet činnosti pri chráme či jeho areáli, aby sa na nej nepodieľal. Pri tom všetkom je veľkou pomocníčkou aj jeho manželka Viera, s ktorou vychoval 2 deti. Spolu sa tešia z 3 vnúčat.

Milý brat Štefan!

„Naj Boh žehnat Vašy kroky

ši na dovhy, dovhy roky,

naj Vam sam Boh dast iz z neba,

všytko, všytko, što Vam treba.

Veľo zdravľa, štastľa, ľubvi i Božoj milosti

na mnohaja i blahaja lita!“

Duchovný správca a veriaci PCO v Osadnom

Rozlúčka s mitr. prot. Milanom Gerkom

V Katedrálnom chráme sv. kniežaťa Alexandra Nevského sa v stredu 10. novembra 2021 uskutočnila modlitebná rozlúčka s mitr. prot. prof. ThDr. Milanom Gerkom, CSc. Svoju nesmrtnú dušu odovzdal Stvoriteľovi v utorok 2. novembra 2021 vo veku 76 rokov. Obrad pohrebu vykonal arcibiskup prešovský a metropolita českých krajín a Slovenska Rastislav spolu s dekanom Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, prot. doc. ThDr. Štefanom Pružinským, PhD., riaditeľom Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie – eparchiálnej rady v Prešove mitr. prot. prof. ThDr. Alexandrom Capom, CSc., prefektom Pravoslávneho kňazského seminára PU v Prešove, archim. Serafimom (Melnykom) a archidiakonom Maximom (Durilom). Na pohrebe sa okrem príbuzných zúčastnili i veriaci zo širokého okolia za dodržania príslušných protiepidemických opatrení.

Kázňou sa k prítomným prihovril dekan PBF PU prot. Štefan Pružinský, ktorý zdôraznil, že obrad pohrebu je vlastne vyprevadením človeka na jeho poslednej ceste – ceste k Stvoriteľovi. Liturgický text pohrebného obradu hovorí priamo o ceste: **Blážen pút, vôňže ideš dnes dušé...** Je to cesta blahá, ale aj náročná, pretože človek sa po prvý raz dostane tak blízko do prítomnosti Božej a tento moment bude zároveň okamihom súdu. Tu na zemi človek, ak sa vydáva na cestu, túži po tom, aby ho niekto vyprevadil, dal mu krížik na čelo, bozk, objatie a pomohol mu s vecami, ktoré na cestu potrebuje. Preto je dobré a správne, ak vyprevádzame človeka na jeho poslednej ceste – slzami, modlitbami, prosbami za neho, ale aj pomocou pozostalým.

Ako ďalej povedal, o. Milan bol takmer 50 rokov duchovným správcom Pravoslávnej cirkevnej obce v Zavadke. Ovplyvnil mnohé generácie veriacich, a to nielen vo svojej cirkevnej obci, ale aj na bohosloveckej fakulte a v kňazskom seminári. Mnohým napomohol k rozhodnutiu prijať kňazskú vysviacku a vydať sa na cestu duchovenskej služby. Pre všetkých bol veľkým vzorom v láske, prívetivosti a obetavosti. Celý život sa usiloval o jednotu medzi ľuďmi. Pomáhal nachádzať zmiernie v konfliktných situáciách a vždy citoval žalm: „**Aké je dobré a milé, keď žijú bratia pospolu!**“ (Ž 132, 1). Stál pri zrode 16 mi-

sijných centier v miestach, kde sa nasťahovali reoptanti – navrátilci z Ukrajiny, z ktorých polovica sa neskôr transformovala na dodnes fungujúce cirkevné obce.

„Neustále bol činný, aktívny a optimistický. Nikdy nepodľahol dojmu, že sa niečo nedá uskutočniť, že niečo nejde - vždy hľadal možnosti, ako sa to dá. Nech jeho obetavá služba Christovej Cirkvi bude vzorom pre nás všetkých,“ povedal v kázni o. Štefan.

Telesné ostatky mitr. prot. Milana Gerku boli uložené do zeme na cintoríne v Prešove.

Nekrológ

Nebohý mitr. prot. prof. ThDr. Milan Gerka, CSc. sa narodil 6. januára 1945 v obci Ortutová (okr. Bardejov). Po ukončení základného a stredoškolského štúdia absolvoval Pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Prešove, ktorú úspešne ukončil v roku 1965. Následne absolvoval Petrohradskú duchovnú akadémiu v bývalom ZSSR. Po návrate zo štúdií vstúpil s Nadeždou Podhájeckou do manželského zväzku, v ktorom sa im narodil syn Vladimír.

30. septembra 1971 bol Jeho Preosvietenosťou biskupom prešovským Nikolajom (Kocvárom) v kaplnke bohosloveckej fakulty vysvätený na diakona. 18. júna 1972 bol vladikom Nikolajom v Katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove vysvätený na kňaza. V tom istom roku začal pracovať ako odborný asistent na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove. V kňazskej službe začínal ako špirituál na našej bohosloveckej fakulte v roku 1973. Celá jeho kňazská služba bola spätá s cirkevnými obcami Závadka a Spišská Nová Ves, kde s Božou pomocou vybudoval chrám, modlitebňu a zakúpil a zrekonštruoval farské budovy. Dlhé roky pôsobil aj ako arcidekan pre okresy Spišská Nová Ves, Gelnica a Levoča. Veľa pozornosti venoval ako dobrý pastier aj reoptantom na strednom a západnom Slovensku.

Priebežne o. Milan pôsobil aj ako akademický pracovník na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte, kde získal v roku 1980 akademický titul ThDr.; vedeckú hodnosť CSc. v roku 1993; docentskú habilitáciu v roku 1978 a na profesora sa inauguroval v roku 1983. Ako dekan viedol pravoslávnu fakultu v rokoch 1987 až 1993 a v rámci Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach bol dekanom v rokoch 1990 až 1993. V spomenutých rokoch riešil otázku prechodu fakulty z rezortu ministerstva kultúry do rezortu ministerstva školstva a nadobudnutia priestorov fakulty a kňazského seminára.

V rokoch 1977 až 2010 bol vedúcim viacerých katedier: Katedry základného bohoslovía a filozofie, Katedry základného bohoslovía a sociálnej práce a Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce. Dlhé roky pôsobil aj na Katedre biblických náuk, kde sa špecializoval na Starý Zákon. Od roku 2010 pôsobil ako rektor Pravoslávneho kňazského seminára Prešovskej univerzity v Prešove.

Ako kancelár Úradu metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi na Slovensku pôsobil v rokoch 1994 až 2000. V rokoch 1991 až 1997 bol členom výboru Svetovej rady cirkví v Ženeve. Ako tajomník Posvätej synody Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku a ako hovorca pôsobil od roku 2001 až do roku 2021. V roku 1998 založil Filantropiu Pravoslávnej cirkvi na Slovensku.

Počas svojej kňazskej služby bol postupne ocenený právom nosenia nabaderníka počas bohoslužieb, právom nosenia zlatého náprsneho kríža, titulom protojerej, právom nosenia zlatého kríža s ozdobami, právom nosenia palice a právom nosenia mitry.

V roku 1987 mu bol udelený patriarši kríž a v roku 1989 Rád sv. ap. Pavla od Konštantínopolského patriarchátu.

V roku 2000 mu bola udelená strieborná medaila Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. V roku 2004 medená medaila sv. Inocenta od Americkej pravoslávnej cirkvi. V roku 2007 mu bola udelená medaila Pravoslávneho kňazského seminára Prešovskej univerzity v Prešove a v roku 2016 zlatá medaila Prešovskej univerzity, udelená rektorom Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Petrom Kónyom, PhD.

Zosnulý o. Milan pôsobil v kňazskej službe 49 rokov. Bol to skromný, obetavý, trpezlivý, duchovný a múdry človek, ktorý bol skutočným duchovným otcom pre mnohých ľudí, nielen vo svojej cirkevnej obci či arcidekanáte, ale i na akademickej pôde a v celej Prešovskej pravoslávnej eparchii. Takto ho vnímali aj mnohí veriaci v iných eparchiách, doma i v zahraničí, ale aj veriaci iných denominácií.

Blážennyj pokój, i vičnaja jemú pámjat!

Príhovor metropolitu Rastislava na záver pohrebu mitr. prot. Milana Gerku

Duchovní otcovia, bratia a sestry v Christovi, keď kedysi izraelský kráľ Dávid rozmyšľal o Božej všemohúcnosti a všadeprítomnosti, v jednom zo svojich žalmov povedal: **Kam by som odišiel pred Tvojho Ducha, kam by som utiekol pred Tvojej tváre? Keby som vystúpil na nebesia, si tam, keby som zostúpil do podsvetia, si tam. Keby som**

mal krídla rannej zory a usadil sa pri najvzdialenejšom mori, aj tam by ma viedla Tvoja ruka a držala Tvoja pravica¹ (Ž 138, 7-10). Keď o takmer tisíc rokov neskôr jeho Potomok – náš Spasiteľ Iesus Christos – zomrel na Kríži, bol uložený do hrobu a na tretí deň vstal z mŕtvych, dostali tieto Dávidove slová nový rozmer.

Veľké, naozaj veľké je tajomstvo našej spásy: Boží Syn sa stal Synom človeka, Ten, čo je večný, vstúpil do plynutia času a Sám Život zostúpil až na dno podsvetia, aby ho vyplienil a zlomil osteň smrti. Vedel alebo tušil diabol, kto Christos v skutočnosti je? Mohol satan,

¹ Кá́мw по́йдѣ ѿ дѣл тво́егw; н ѿ лицѣ тво́егw кá́мw вѣ́ждѣ; ꙗ́ще възмáд на нѣо, ты тá́мw сѣи: ꙗ́ще снáдъ во адъ, тá́мw сѣи. ꙗ́ще возмáдъ крáнѣ́ мо́н рáнw н влелюгá вь послѣ́дннхъ мoрá, н тá́мw во рѣкѣ́ твоѣ́ нарѣ́внѣтъ мá, н оудержи́тъ мá дреннѣ́ твоѣ́.

zaslepený nepredstaviteľnou pýchou a zlobou, pochopiť nekonečnú Božiu Lásku, ktorá neváhala obetovať samu seba za život sveta a jeho spásu?

Nevedel a nemohol si ju ani predstaviť, ani pochopiť, a potom, potom už bolo neskoro – pre neho neskoro... Boží Syn vyšiel z pekla ako Víťaz. Nielenže premohol diabla a Svojou «smrťou zašlapiol smrť», ale i «všetkým tým, čo boli v hroboch, daroval život». A toto Evanjelium – dobrú, radostnú zvesť o víťazstve Života nad smrťou – rozniesli Christovi učeníci ako Jeho posli do všetkých končín zeme.

O tom, ako žilo prvé kresťanské pokolenie, preniknuté radostnou zvesťou Evanjelia, vydáva svedectvo sv. apoštol Pavol, ktorý vo svojom liste Titovi píše: **Zjavila sa Božia milosť prináša-júca spásu všetkým ľuďom, ktorá nás vychováva, aby sme sa zriekli bezbožnosti a svetských žiadostí a žili v terajšom veku rozvážne, spravodlivo a nábožne, a očakávali blažené splnenie nádeje a príchod slávy veľkého Boha a nášho Spasiteľa Iisusa Christa**² (Tit 2, 11-13).

Takto žili nielen prvé kresťanské generácie a mnohé ďalšie pokolenia – takýto bol i život toho, koho dnes vypravádzame – duchovného otca Milana Gerku, správcu cirkevnej obce v Závadke a spišského arcidekana, rektora Pravoslávneho kňazského seminára a bývalého dekana bohosloveckej fakulty, dlhoročného tajomníka Posvätej synody. Všetci tí, čo sme mali to šťastie, že sa stal neodmysliteľnou súčasťou nášho života, nikdy nezabudneme na jeho vieru, lásku, pokoru, prívetivosť, starostlivosť, obetavosť, trpezlivosť a ostatné cnosti, ktorými ho požehnal a ozdobil Hospodin. On vo svojom osobnom i kňazskom živote úprimne veril a vždy pamätal na slová nášho Spasiteľa: **Ja som vinič a vy ratolesti. Kto zostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia, lebo bezo mňa nemôžete spraviť nič**³ (Jn 5, 15). A tak ako kňaz pre svojich veriacich a ako profesor bohosloveckej fakulty pre svojich študentov bol vždy **vzorom v reči, správaní, láske, vo viere a mravnej čistote**⁴ (1 Tim 4, 12). Mnoho, premnoho ľudí bude na neho vždy spomínať ako na horlivého dušpastiera a skúseného pedagóga, ale najmä ako na všestranne talentovaného a nesmierne obetavého človeka.

V dobe, keď byť kňazom znamenalo nie spoločenskú prestíž či postavenie, ale práve naopak posmešky, útlak a prenasledovanie, sa rozhodol prijať kňazskú vysviacku. A nielenže sám na Božie volanie odpovedal, ale po mnoho desaťročí aktívne pomáhal aj mnohým iným nachádzať odvahu vydať sa úzkou a trnistou cestou kňazskej služby. Výrazne ovplyvnil niekoľko generácií študentov bohosloveckej fakulty v dobách náboženstvu vo všeobecnosti a kresťanstvu obzvlášť nie príliš priaznivo naklonených. Pre mňa osobne najväčším duchovným odkazom jeho požehnaného života a pôsobenia zostane jeho schopnosť v dobách najtemnejších ne strácať optimizmus a vnútornú slobodu.

² Ізвѣща бл҃гѣе еѣша спїянїе наша вѣрѣмъ челоувѣкомъ, на казѣици нагъ, да ѡбѣрѣшеа нечѣстїа и мїрскїхъ похотѣи, цѣлоуѣреннѣ и прѣвнѣ и бл҃гоуѣтнѣ поживѣмъ въ нїчѣшнемъ вѣцѣ, ждѣще бл҃женнагѡ оуповѣнїа и гл҃авнїа славы великагѡ б҃га и спїса нашегѡ іиса хрїста.

³ Язъ есмь лоза, вы же рождаете: нже вздечъ во мнѣ, и азъ въ немъ, тогѡ сотворитъ плодъ много, такъ безъ мене не можете творити ничегоже.

⁴ Образъ бѣди вѣрнымъ слобомъ, житїемъ, любобїю, дѣломъ, вѣрою, чїстотѡю.

du, a v časoch pokoja nezaspáť na vavrínoch a vždy si zachovať triezvy pohľad na veci a rozvahu.

V knihe Zjavenia sa hovorí: **Blažení sú tí, čo umierajú v Pánovi. Áno, odteraz, hovorí Duch, nech si odpočinú od svojich námah, lebo ich skutky idú za nimi**⁵ (Zj 14, 13). A preto, aj keď nás všetkých zvest' o skone otca Milana Gerku bolestne zasiahla a naplnila zármutkom, obra-

ciam sa k Bohu so slovami podakovania za to, že daroval Svojej Cirkvi takého verného a vytrvalého služobníka a úpenlivo Ho prosím, aby mu odpustil všetky hriechy a nedostatky a prijal jeho dušu do Svojho Kráľovstva, aby mu daroval dôstojné miesto odpočinku a príbytok medzi spravodlivými. **Nech Boh zotrie z očí** jeho najbližšej rodiny a príbuzných, ale aj všetkých priateľov a známych **každú slzu**⁶ (Zj 21, 4) a všetok náš smútok, bolesť a žiaľ nech premení na tichú radosť z uvedomenia si toho, že práve vo chvíľach najťažších je On so Svojou milosťou človeku najbližšie.

O. Milan, slová nedokážu vyjadriť náš smútok, ktorý pociťujeme z tvojho odchodu, ale i našu úctu a vďaku za tvoje celoživotné dielo. **Dobry boj si bojoval, beh si dokončil, vieru zachoval. Máš pripravený veniec spravodlivosti, ktorý ti dá v onen deň Hospodin, spravodlivý sudca!**⁷ (porov. 2 Tim 4, 7-8). A ja sa modlím, aby sme my všetci spoločne s tebou z Christových úst začuli raz slová: **Podte, požeňnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je vám pripravené od založenia sveta!**⁸ (Mt 25, 34)

Vičnaja tebí pámjat!

Rozlúčka s mitr. prot. Jurajom Rychvalským

Vo štvrtok **7. októbra 2021** sa v chráme sv. Trojice vo Svidníku uskutočnila **modlitebná rozlúčka s mitr. prot. Jurajom Rychvalským**. Svoju nesmrteľnú dušu odovzdal Stvoriteľovi v utorok 5. októbra vo veku **85 rokov**. Zádušné obrady sa začali v stredu 6. októbra 2021. Vo štvrtok 7. októbra 2021 arcidekan pre okres Svidník a zároveň duchovný správca Pravoslávnej cirkevnej obce vo Svidníku mitr. prot. Ján Sovič spolu s viacerými duchovnými odslúžil sv. Liturgiu a vykonal obrad kňazského pohrebu za účasti veriacich zo širokého okolia. Telesné ostatky mitr. prot. Juraja Rychvalského boli uložené do zeme na cintoríne vo Svidníku.

⁵ Блажені мертвіи, оумирающіи въ гдѣ ѡниѣ. Бѣ, глетъ дхъ, да почиютъ въ трѣдѣвѣхъ своихъ: дѣла бо ихъ ходятъ вѣкъ въ нѣмъ.

⁶ Ѡмлетъ бѣхъ всѣхъ слезъ ѡ Ѡчю ихъ.

⁷ Подвигомъ добрымъ подвижца, теченіе скончахъ, вѣрдъ соблагоухъ: прочее оубо соблагоудетъ мнѣ вѣнечъ правды, сѣгоже воздастъ мнѣ гдѣ въ день ѡны, прѣный судѣа.

⁸ Приидите, блаженніи оца моего, наследуйте оубоцѣбланное вѣмъ црѣте въ сложеніа мѣра.

Nekrológ

Zosnulý mitr. prot. Juraj Rychvalský sa narodil 13. marca 1936 v Petrovej (okr. Bardejov). V rokoch 1942 až 1947 ukončil v pohnutých časoch 2. svetovej vojny ľudovú školu v rodnej obci. Strednú, tzv. meštiansku školu ukončil v roku 1951 v Bardejove. Následne v rokoch 1954 až 1958 študoval na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove.

26. apríla 1958 sa v Nižnej Polianke oženil s učiteľkou Máriou Gajdošovou. V období rokov 1959 až 1962 ich Boh obdaroval troma dcérami - Vierou, Nadeždou a Ľubou, ktoré spoločne vychovali.

15. júla 1958 bol preosvieteným vladykom Doretejom v biskupskej kaplnke rezidencie v Prešove vysvätený na diakona. 20. júla 1958 bol v prešovskom katedrálnom chráme vysvätený na kňaza.

1. augusta 1958 bol ustanovený za duchovného správcu vo svojej rodnej obci Petrová (okr. Bardejov). Ku koncu roka bol ustanovený za duchovného správcu v obci Nižné Repaše (okr. Levoča). Od 1. decembra 1958 bol ustanovený za duchovného správcu cirkevnej obce vo Vyšnom Mirošove (okr. Svidník), kde pôsobil do 9. októbra 1997. 10. júna 2004 bol vysokopreosvieteným vladykom Nikolajom (Kocvárom) ustanovený za duchovného správcu cirkevných obcí v Dubovej a Hutke.

22. mája 2011 bol vysokopreosvieteným vladykom Jánom (Holoničom) ustanovený za duchovného správcu cirkevných obcí vo Vyšnej Jedľovej, Nižnej Jedľovej a Belejovciach. Od 1. júla 2011 pôsobil ako duchovný správca cirkevných obcí vo Vápeníku a Dlhoni a od 10. augusta 2013 bol ustanovený za duchovného správcu cirkevných obcí v Dubovej a Nižnom Orlíku. Od 1. januára 2014 pôsobil ako duchovný správca cirkevnej obce v Dubovej.

V rokoch 1998 až 2004 pôsobil ako arcidekan pre okres Svidník. V roku 2007 bol zvolený za člena eparchiálnej revíznej a kontrolnej komisie.

Pracovný pomer s Úradom Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove ukončil 25. apríla 2017.

Zosnulý mitr. prot. Juraj Rychvalský pôsobil v kňazskej službe 59 rokov.

Počas svojho dlhoročného pôsobenia bol postupne vyznamenaný právom nosenia nabaderníka počas bohoslužieb, právnom nosenia zlatého náprsného križa, titulom protojerej, právom nosenia zlatého križa s ozdobami, právom nosenia palice a právom nosenia mitry.

Blažennýj pokój i víčnaja jemú pámjat'!

***Tlačové oddelenie ÚPPE ER v Prešove
Misijný odbor ÚPPE ER v Prešove***

Posmrtná spomienka na o. Jána Lakatu

O. Ján Lakatu si nikto z nás nemusí nejak zvlášť pripomínať, pretože je stále v našich modlitbách, myšlienkach, v stále živých spomienkach. No čas plynie a **prešiel už rok odo dňa jeho usnutia**. V pondelok 1. novembra sme sa zišli v chráme prep. Serafima Sarovského, aby sme spoločne predniesli svoje úprimné modlitby za dušu nášho otca duchovného. Stále cítíme žiaľ z jeho odchodu, z jeho neprítomnosti v chráme, na bohoslužbách. Nielen tam sme ho mohli stretať s otvorenou náručou, bol k dispozícii stále - doma, na telefóne, na ulici, na chodníku. Jeho starostlivosť bola miestami bezhraničná. Pamätal na všetkých, ktorí s ním kedy prehodili slovko. O to viac na tých, ktorí ho žiadali o pomoc, o modlitbu, o radu. Všetci sa nádejame, že naďalej neustále predkladá modlitby za svoju pastvu pri prestole Otca Nebeského.

V posledných dňoch sa podarilo dokončiť a ikonami skrášliť hrobku otca Jána, ktorá sa nachádza v spodnom chráme sv. Cyrila a Metoda v Bardejove. Rozpis ikon vykonali o. Ján Pajkoš a pán František Lakata, ktorých práca je naozaj krásnym dielom a modlitbou vo farbách.

*Nech Vzkriesený Isus Christos prizrie na naše skromné modlitby, usídlí dušu o. Jána vo svojich príbytkoch a požehná naše cirkevné spoločenstvo, ktoré o. Lakata v Bardejove bu-
doval svojou neúnavnou prácou vyše 40 rokov.*

Vičnaja jemu pamjať!

Zuzana Petrovajová

Posmrtná spomienka

Dovoľte touto cestou vyjadriť spomienku na zosnulú **Annú Jelinskú** z obce Markovce.

Dňa **5. novembra 2021** uplynulo **10 rokov** odo dňa, kedy si všemohúci Boh povolal do nebeského príbytku našu matku, babku, prababku, kantorku v pravoslávnom chráme v Markovciach a dob-
rého človeka. S radosťou prichádzala do Božieho chrámu, aby svojím spevom a modlitbami duchovne obveseľovala srdcia všetkých verných a oddaných Bohu, tak doma v Markovciach, kde prežila celý svoj život, ale aj na mnohých chrámových sviatkoch po celom regióne, na ktorých sa rada zúčastňovala. Napriek ťažkým životným skúškam, o ktorých vie len Pán Boh, nikdy nerep-
tala a všetko prijímala s neuveriteľnou pokorou. Vždy bola plná lásky a svojím životom bola veľkým príkladom pre svojich blízkych aj známych.

Vo svojich modlitbách prosíme Hospodina Isusa Christa, aby „so svjatymi upokojil dušu svojej raby Anny, idiže nist' bolizň, ni pečal, ni vozdychanie, no žizň bezkonečnaja.“

Blážený pokoj i vičnaja jej pamjať!

Blízka rodina

Neplač! (Archimandrita Serafim (Melnyk)).....	3
Svätý veľkomočeník Dimitrij Solúnsky (Jerej Viktor Cabiňak).....	5
Slovo k 21. nedeli po Päťdesiatnici - Podobenstvo o rozsievačovi (-SHB-).....	7
Slovo na sviatok svätého archanjela Michala (Jerej Viktor Cabiňak).....	9
Slovo k 22. nedeli po Päťdesiatnici - Podobenstvo o boháčovi a Lazárovi (-SHB-).....	11
23. nedeľa po Päťdesiatnici – Uzdravenie posadnutého zlými duchmi (Jerej Viktor Cabiňak).....	13
Svätý apoštolom rovný Sáva Ochridský (IX.-X.st.) (Jerej Peter Dobriňk).....	14
Medzi Nebom a Zemou (IV.) (Jerej Ján Pilko).....	15
O zosnulých (Prot. Miroslav Humeník).....	18
Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby On slúžil (Prot. Marek Ignacič).....	20
Zo života a myšlienok svätého Jozefa Hesychastu (VII.) (ThDr. Pavol Kochan, PhD.).....	22
Prečo sa hanbíme činiť pokánie? (Prot. Alexander Iľjašenko).....	24
Naš čuch a naša chuť (Prot. Štefan Horkaj).....	26
Zo života prešovskej eparchie.....	27
Zo života michalovsko-košickej eparchie.....	31
Zo Zastupiteľstva.....	33
Blahoželanie.....	34
Posmrtná spomienka.....	35

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných sponpatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú sponpatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodou.

Na prednej strane obálky:

**Pravoslávny chrám Preobrazenia Isusa Christa
v Pozdišovciach**

Odkaz

sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ

св. Кирилла
і Мефодія

11
21

**Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku**

Ročník LXVII/2021
ISSN 0139-9012

**S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska**

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyl Kuzmyk
Jazyková úprava: PhDr. Larisa Kuzmyková
Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **6,- € +
poštovné 6,- €**, polročný príspevok pre
jednotlivcov **3,- € + poštovné 3,- €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**

BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.